Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 127 (13846) | 1972 оной июнин 1, четверг | Сэн 2 мүнгэн

...АНАЙ ЕРЭЭДҮЙ

...э сроноо хамгаалгын Агууехэ дайн дүүрэжэ байгаа. ...уудай эшээн—Берлин хотын райхстагые манай сэрэг...элэн абахаяа урагшаа тэгүүлнэ. Туултан hомон аадар ... адхарна, үхэр буу, миномёдуудай буудахань шэхэ дү...нэ. Рейхстагта дүтэлхын аргагүй гэхээр. Тиибэшье ма...эгшэд зоримгойгоор урагшаа дабшажа ябана. Эгээл энэ ...аршьеб нэгэ гэрhээ дүрбэ-табан наhанай немец үхи...ийжэ гараад, буудалдаанай талмай дээрэ гарашаба. Ай...рдэhэндөө уйлахашье гээшэнь аргагүй.

...ыхан үхибүү харажархиhан манай сэрэгшэд гансата ...аа болишобо. Нэгэ сэрэгшэ гүйжэ бодоод, тэрэ үхибүүе ...гэжэ харайба. Теэд фашистнууд хайра гамгүй: солдад...санай hомондо нэрбэгдэн унаба. Манай үшөө нэгэ сэ...гүйжэ бодобо. Үхэлhөө тэрэ заашье айнгүйгөөр тэрээ...бүүе тэбэреэд, өөhэдынхидтөө ерэжэ үрдибэ.

...л даа совет хүнэй шэнжэ. Эсэгэнэр, эжынэр, эгэшэ...үнэрээ алдаhаншье hаа, ёhото хүн, интернационалист ...үлөө ха юм. Мүнөө Берлин хотодо табяатай, совет ...дэ зорюулагдаhан хүшөөе хүн бүхэн мэдэнэ ёhотой. «Хү...пал» — фашизмhаа Европые абаржа, олон түмэн хүн ... үхибүүдые үхэлhөө аршалhан совет сэрэгшэ хас там...ха бутара гэшхээд, хурса hэлмэеэ батаар адхан, би... үхибүү гартаа тэбэрин зогсоно. Ехэл гүнзэгы удхатай

...үүд... Эдэнэрнай хүн түрэлтэнэй эдир хабар, хүнүү...эдүй, мүхэшэгүй мүнхэ наhамнай болоно ха юм. hа... үзэхэдэ, ажабайдал гээшэмнай хэзээдэшье таhарша...эгүй хамнай. Угыемнай залган, эсэгэнэр, аханар, эгэ...нгээ хэрэгые саашань үргэлжэлүүлхэ hайн hайхан ху...тай үхибүүд...

...ай ороной үхибүүд парти, правительствын халуун ан...р хүреэлэгдэжэ, хүндэ ямбатай зон болонхой. Инмээр ...шуулда хандаха ёhотойбди гэжэ агуу багша Владимир ...Ленин захяа hэн. «Үхибүүд — ажабайдалаймнай сэсэ...гэжэ вождь дэмы хэлээгүй. Тэрэнэй захяа заабарида со...д үнэн сэхэ. Бага балшар наhатанда, эдиршүүлдэ зол...ай ажабайдал олгохо хэрэгые түрэл Коммунис парти...агин зорилгодо тоолсно. Бүри hаяхан КПСС-эй ЦК-гай ...и тогтоол ехэл hайшаалтай. 1972 оной апрелиин 15-да ...Эхэ орон доторнай үнгэргэгдэhэн коммунис субботнигто ... мүнгэн олзо багашуулда зорюулагдаба.

...орондоо дуратайгаар, сэхэ сэбэр үзэл сурталтайгаар, ...айхан абари зан, ябадалтайгаар эдир, бага үетэниие ...үүлхэ гээшэ манай коммунис байгуулалтын арюун зо...болоно бшуу.

...ай бүхы багашуул, эдиршүүл хүүгэдэй саад, яслинууд...үүжүүлэгдэнэ, hургуулинуудта hурана, эрдэм ном шу... Эхэ орондоо, арад зондоо туhатай хүнүүд болохо гэжэ ...лдэнэ.

...ы эдиршүүл, багашуулнай эмшэлэгшэдэй анхаралтай ...н доро элүүр энхээр ургана. Гансахан хүмүүжүүлэг...лон багшанарые тоолоо hаа, манай орон дотор хэдэн ...иллион болохо байнал. Мүнөө ороноймнай 9 миллион ...ан багашуул хүүгэдэй саад, яслинуудта ябана, 49 ... 400 гара мянган хүбүүд, басагад үдэр бүри парта...ка, ном hудар шудална.

...сахан манай Буряад орондо хүүгэдэй 462 саад, ясли...ологдоно. Тэдээндэ 40 мянга 974 үхибүүд хүмүүжүү.... Тиихэдэ хүүгэдэй стадионууд, театрнууд, библиотекэ...эдир натуралистнуудай, технигүүдэй станцинууд, пио...дэй ордонууд Эхэ орон доторнай хэды гээшэб! Пионер...лагерьнуудай уран горн, барабанууд нажар бүхэндэ ...ка, хүдэр шамбайгаар хүмүүжэхэ, хүхюун сэнгэлигээр ... газарнуудынь болонхой.

...э hургуули, саад, ясли, стадион, санатори, пионернүү...лагерьнууд, hонирхолтой шэнэ номууд, зүжэгүүд, кино...үүд юhэдэхи табан жэлэй туршада хэды олоороо үхи...бэлэглэгдэхэнь бэ!

...р үетэндэ халуун анхаралаа саг үргэлжэ Совет прави...ын хандуулжа байдаг тухай КПСС-эй XXIV съезд дээ...И. Брежнев онсо тэмдэглээ hэн. Гэр бүлын гэшүүн бү...үнда зэргын олзо оршын hарадаа 50 түхэригhөө дээшэ ...гүй hаань, тэрэ айлай үхибүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ; ... үхибүү харууhалhанай түлөө түлэгдэхэ үдэрые олон ...; нарайлха болоод амаралта абахадань, ажалайнь стаж...дыдуулангүйгөөр, хүдэлжэ байhан бүхы эхэнэрнүүдтэ ...үлhыень гүйсэд түлэхөөр тогтоохо гээд 1971—1975 ... СССР гүрэнэй ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб ... XXIV съездын Директивэнүүд дотор хараалагданхай.

...үүд — манай ерээдүй. Тэдэнэрэй хуби заяанай түлөө ...элхэйн үнэн сэхэ хүнүүд, социалис байгуулалтын оро...анаагаа зобоно. Ургажа ябаа эдир, бага үетэниие дай...улhаа, үншэрхэ, зобохоhоонь хамгаалхын тула хүүгэ...гаалгын уласхоорондын үдэр гэжэ тогтоогдоо ха юм. ..., инмэ үдэрэй тон шухала байhаниинь хэндэшье мэдээ...той. Теэд дэлхэйдэ мүнөө номгон бэшэ. Вьетнам, Лаос, ...жын үхибүүд американ самолёдуудай хаяhан хорото ...удай гал дүлэндэ шатажа үхэнэ, үншэрнэ, гэр байра...оно. Тиимэhээл манай Совет правительство дэлхэй дээ ...айрамдал мандуулхын, амгалан ёhоор ажаhуухын, ...эг хуряахын политика эдэбхитэйгээр ябуулна. hаяхан ...а боложо үнгэрhэн совет-американ хэлсээнүүд энээниие ...оор гэршэлнэ.

...үүд—манай ерээдүй. Эдэнэрэй зол жаргалтай ажа... түлөө, эрдэм номтой, бэлигтэй, туhатай хүнүүд боло...үлөө совет арад тэмсээ, тэмсэнэ, тэмсэхэшье. ... түрэлтэнэй мүнхэ хабар, ажабайдалайнь сэсэгүүд, hай...эдүйень, хэрэгыень үргэлжэлүүлхэ хубитай үхибүүдэй ...эл нажарай хурса наран мэтэ ходо мандажа байг лэ!

МҮНӨӨДЭР—ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Үхибүүд — «Ажабайдалаймнай сэсэгүүд». В. ГАУЧЕНОВЭЙ фотомонтаж.

США-гай ПРЕЗИДЕНТ Р. НИКСОН КИЕВТЭ

КИЕВ. (ТАСС). Майн 29-дэ эндэ ерэhэн США-гай президент Ричард М. Никсон мүнхэ алдарай паркда майн 30-да ороо. Тэрэ танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ венок табяа, немец-фашис эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ наhаяа үгэhэн совет сэрэгшэдэй дурасхаалые хүндэлэн ёhолоо.

Софин сүмын байhан газар дээрэхи XI—XVIII зуун жэлэй архитектурна шухаг памятнигуудые хараа. Элдэб үнгын шэл. шулуугаар, мүн шабар дээрэ уhан шэрээр бэшэгдэhэн зурагуудые айлшан ехэ hонирхолтойгоор харана.

Р. Никсон hамгантаяа, тэрээнтэй суг ябалсаhан американ гүрэнэй ажал ябуулагшад Киевhээ Тегеран орохоёо майн 30-да мордоо. (ТАСС).

Р. НИКСОН ТЕГЕРАН ЕРЭБЭ

ТЕГЕРАН. (ТАСС). США-гай президент Ричард Никсон hамгантаяа майн 30-да албанай хэрэгээр Тегеран ерэбэ. Тэрэниие Иранай шах Мохаммед Реза Пехлеви урнhан байгаа.

БҮХЫ АЖАЛЫНЬ БОЛЗОРТОЙ

Репортаж

Эртэ таригдаhан шэниисын шэнэ ургаса түлэг гаража, газарайнгаа нюрууе жэгдэхэнээр хушаад, харгын хоёр тээгүүр үргэлжэ ногоорон нэмжынэ. Хайшаашье харахада — хахалhан газар, мүн hая гаража байhан ногоон ургаса тэбхылдэнэ.

Жаргалантын эхинэй тарялангда хүрэжэ ерэхэдэмнай, нэлэнхы үргэн хахалhан газарай зүүн захаар кукурузын гурбан сеялкэ зэргэлүүлээд холбожо шэрэhэн нэгэ трактор дүтэлжэ ябаба.

— Дмитрий Ивановичнай кукурузынгаа hүүлшын гектар тарижа ябана ха юм. Тэрэл хэлэhэн соогоо 270 гектар газараа табан хоногто тарижа дүүргэбэл даа, — гэжэ Чисаанын совхозой директор Черкал Иринчеевич Бардунаев бэрхэ кукурузашанаараа омогорхоhон янзатай хэлэнэ.

— Эдэш бүришье түргэн тарижа дүүргэхэ байгаал. Теэд сеялкэнүүдынь хуушан аад эбдэржэ, хахад үдэр hаатаа. Юрэдөө тэрэ үнөөхи захиhан кукурузымнай шэнэ сеялкэнүүд хэзээ ерэхэ гээшэб,—гэжэ эндэхи тракторна бригадын бригадир Даша Дмитриев дуугарна.

Хөөрэлдэhөөр байтарнай үнөөхи агрегат газарайнгаа захада хүрэжэ ерэбэ. Холбоhон гурбан сеялкын үргэн абасатай гээшэнь урматай. Хэрбээ кукуруза таридаг юрын «СКГ-6» түхэлэй нэгэ сеялкэ 4,2 метр үргэнтэй hаань, тиимэ гурбан сеялкые холбоод ябахада, аяар 12,5 метр үргэн газар абана ха юм. Тиигэжэ нэгэ агрегат үдэр соо 55—60 гектар тариха аргатай болоо. Мүн энээнэй ашаар хоёр трактор, хэдэн хүн сүлөөржэ үгөө бшуу.

— Бүри арбаад жэлэй саана Дмитрий Иванович Грешилов эдэ сеялкэнүүдые өөрөө ухаалан зохёожо холбоо юм. Тэдэнэйнгээ хуушараа, муудаашье hаань, өөрөө заhабарилаад лэ, жэл бүри кукурузаяа таридаг, — гэжэ совхозой директор хэлэнэ. Дмитрий Грешиловэй бүхы Хэжэнгэ, Чисаана соо эгээл үниинэй кукурузашан юм гээ hаа ехэшье алдуу болохогүй.

Тэрэ 1958 онhоо хойшо нютагтаа кукуруза ургуулжа, жэлhээ жэлдэ hайн ургаса абаад, совхозойнгоо hаалиин хоёр фермын 500 гаран үнеэдые жэл бүхэндэ шэмэтэ силосээр бардамаар хангадаг болонхой.

— Бүхы ажалыень хаhа саг соонь, hайн шанартайгаар хэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, богони болзорто тарихада ургасань нэгэ жэгдээр гарадаг юм. Мүн кукурузын тараагүйдэ, мүн гараhан хойнонь борнойлхо, зурууд хоорондонь элдүүрилхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэриие хаhа соонь хэхэ гээшэ гол шухала. Ургасаяа саг соонь түргэн хуряажа дүүргээд, намар эртэ газараа хахалха хэрэгтэй. Тиигэжэл шадаа hааш, кукуруза буртаг үбhэгүй сэбэр байха, hайншье ургаса абтаха бшуу, — гэжэ Дмитрий Иванович хөөрэнэ.

Мүнөө жэлдэ нүхэр Грешиловэй звено кукурузынгаа газарые 70 гектараар үргэдхөөшье hаа, тарилгаа табан хоног соо дүүргээд, эдэ үдэрнүүдтэ ургасын гараагүйдэ борнойлжо, буртаг үбhэнэй үндэhэ үгы хэжэ байнхай. Удаань, ургасын гараhан хойно, дахин борнойлхо юм. Тэрэнэй hүүлдэ кукурузын эшын 4-5 набшаhатай болоод байхада зурууд хоорондонь элдүүрилхэ. мүн минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл оруулха болоно.

— Кукурузаяа жэл бүри нэгэл газартаа таридагбди. Тиимэhээ энэмнай ходо үтэгжүүлэгдэжэ байдаг, яhала үрэжэлтэй газар. Байгша ондошье гектарай 1,5 центнер аммиагай селитрэ оруулагдаа. Энээгээр бодоходо, мүнөө жэлдэшье кукурузын бараг hайн ургаса абаха арга боломжо бии, — гэжэ Дмитрий Иванович хэлэнэ.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Кукурузашан Д. И. Грешилов, тракторист П. Н. Авдеев.

Авторай фото.

Хэжэнгын аймаг.

ХАДЫН ГОРХОНУУДАЙ ХАРЬЯЛХА ҮЕДЭ

Хадын түргэн урасхалта горхонуудай мүльhэн хайлажа, ажахын луговодууд нуга сабшалантаа уhалжа эхилhээр үнинэй. hүүлэй арбан хоногой туршада Хүшэгөөрэй луговодууд 80 гектар сабшалан, 50 гектар тарялан уhалба.

Луговод Б. Ринчино үбhэ ногооной үндэр ургаса хуряажа абадагаараа аймаг соогоо суутай болоhон байха. Үнгэрэгшэ 1971 ондо энэ нүхэр даажа абаhан сабшалан дээрэhээ ехэ үбhэ хуряажа абаhанайнгаа түлөө «Аймагай чемпион» гэhэн хүндэтэ нэрэдэ хүртэhэн юм. Мүнөө жэлдэ нүхэр Ринчино луговод Мунгуновтай суг хүдэлнэ.

Тэдэнэр 360 гектар сабшалантай юм. Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ тэдэнэр гектар бүриhөө 12 центнер үбhэ хуряажа абахаар шиидэнхэй. Үтэг хэгдэhэн зарим сабшалангhаа гектарай 30 центнер үбhэ хуряажа абаха даабаритай юм. Эртэ хабарhаа эхилжэ сабшалан дээрэ наг шэбхэ элбэгээр гаргажа тараагаа. 20 гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Мунгунов, Ринчино гэгшэд сабшалангаа хоёр дахин, зарим ган гасуур жэлдэ гурбашье дахин уhалдаг заншалтай. Нуга сабшалан уhалха хүдэлмэри Дэрээнэй совхоздо түлэг дундаа. Хадын горхонуудай харьялха хаhые алдангүй сабшалангаа hайнаар ундалуулхын тула эдэнэрнай бүхы хүсэ шадалаа гаргана. Үбhэ бэлэдхэлгын үедэ тэдэнэр өөhэдынгөө сабшалан дээрэ ажаллаха юм.

Г. БАДМАЕВ.

Хурамхаанай аймаг.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1972 оной майн 29-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...ууд	Хабарай тарилга	Ороohото ургамалнууд	тэрэ тоодо: Шэниисэ	Горох	Обеос	Силосэй ургамалнууд	Тэрэ тоодо кукуруза	Хартаабха	Тэжээлэй тибhэтэ ургамалнууд
...анай	72	99,5	98	76	100,3	26	19	48	—
...н	19	63	—	—	63	—	—	—	—
...рэй	83	95	99	74	82	50	47	85	55
	60	81	102	88	55	34	29	51	14
...н	53	74	114	—	58	36	—	32	10
...н	69	87	89	—	61	32	24	85	8
...шай	75	112	108	216	99,9	72	44	95	24
...ын	96	100,6	98	105	102	97	—	93	—
...ын	79	89	102	—	58	59	81	27	—
...аанай	76	92	100,1	206	74	35	48	79	20
...н	73	89	102	57	61	44	39	84	70
...Шэбэрэй	79	95	101	126	74	42	51	105	49
	[illegible]	—	—	—	—	—	—	—	—
...алнин	79	102	97	128	95	53	5	61	6
...Байгалай	62	102	109	—	161	—	—	—	—
...ын	67	80	99,1	—	36	38	25	71	48
...эй	87	100.5	97	113	88	64	40	77	45
...Үдын	77	100,7	100,1	108	74	32	16	81	8
...	70	93	93	—	86	35	5	37	17
...лика бүхыдөө	73	91	99,7	103	68	48	34	82	26

САБШАЛАН УhАЛАГДАhААР

Хоринн аймагай ажахынуудта мүнөө үедэ 14.000 гектар нуга сабшалан уhалагданхай. Хаhа сагтань газараа уhалбал, үбhэ ногооной баян ургаса хуряагдаха гэжэ луговод бүхэн hайн мэдэнэ бшуу. Хүрбын совхозой луговодууд Доржо Базарович Ракшаев, Михаил Иванович Шевченко, Анаагай совхозhоо Ендон Ринчиндоржиев, Тихон Лужниковай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд hайн үрэ дүн туйлаа.

Энэл ажахын дүй дүршэлтэй Доди Цыдыпович Аюржанаевай звено харууhалжа байhан 510 гектар сабшалангайнгаа 300 гектарыень хоёр дахин уhалаад байна.

Г. МИХАЙЛОВ.

ХАРААЛhАН БОЛЗОРТОО ДҮҮРГЭХЭБДИ

Манай Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряашад ороohо таряанай тогтууритай баян ургаса хуряажа абадагаараа аймаг соогоо мэдээжэ болонхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай бэрхэшээлтэйбайбашье, ажахымнай механизаторнууд габшагай бэрхээр ажаллажа, ороohо таряанай баян ургаса хуряажа абаhан юм. Ажахымнай таряашад Эхэ оронойнгоо амбаарта 17 мянган центнер таряа тушаажа, түсэб даабаряа 139 процент дүүргэhэн юм.

Хэдэн үгөөр механизатор болон луговодуудай ажал тухай хөөрэжэ үгэмөөр. Механизаторнууднай эртынгээ ороohото ургамалнуудые хараалhан сагтаа hайн шанартайгаар тарижа дүүргэнхэй. Кукуруза, хартаабха, обёос тарилга манда түлэг дундаа.

Бүхы тарялангаймнай 1.000 гектарынь уhалагдадаг. Энэ шухала хүдэлмэридэ 4 звено ажаллана. Трифон Кузьмич Ивановой хүтэлбэрилдэг звено hайнаар ажаллана. Түс коллектив халаан бүриингөө даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. hаянай байдалаар манда 700 гаран гектар тарялан уhалагданхай. Энэ шухала хүдэлмэриеэ луговодууднай июниин эхеэр түгэсхэхэ зорилготой ажаллана.

В. ИВАНОВ,

Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Бэшүүрэй аймаг.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

УДАРИДАХА, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндэ, тэрэнэй мэргэжэл шадабари тухай асуудалые тон шухала, ехэ удха шанартай хэрэг гэжэ тоолоноб. Ушар тиимэһээ өөрынгөө комбинадай хүгжэлтэ, ургалта тухай, тэрэшэлэн эндэ ажалладаг хүдэлмэришэд, мүн үйлэдбэриин командирнууд тухай эндэ хөөрэхэ һанаан бии.

Манай Онохойн модоной комбинат анхандаа модо һалладаг конторо гэжэ нэрэтэй байһан юм. Табяад онуудта энэ предприяти жэлдээ 450 кубическа метр модо уһан сооһоо гаргажа, 1700—1800 хэһэг шпала хюрөөдэдэг байгаа. Үлдэгшэ модыень монсогор зандань бусад предприятинуудта эльгээдэг бэлэйбди Иигээд лэ жэлэймнай хэдэг ажал дүүрэдэг байһан. Мүнөөнэй байдалаар харахада, ахирхан лэ ажал хэдэг, бүтээсэ багатай предприяти байгаа гэжэ элирнэ аабза. Энээниие хараадаа абажа, тус конторын директор байһан тула 1950 ондо «Правда Бурятии» газетэдэ ажал хүдэлмэри тухайгаа тодорхойгоор бэшэжэ, Үдын, Улаан-Үдын, Онохойн модо һалладаг комбинадуудые нэгэдхэжэ, нэгэ комбинат бии болгохо гэһэн дурадхал оруулаа бэлэйб. Тэрэ дурадхалыем хараадаа абажа, манай республикын Министрнүүдэй Совет Онохойн модо һалладаг конторые үргэдхэжэ, комбинат болгохо гэһэн тогтоол баталан абаа һэн. Тиигэжэ бидэнэр мон... модые болбосоруулжа эхилээбди. Гэр ба...а барилгын, модоной зомгоолоор хабтагайнуудые хэдэг цех гэхэ мэтэ ондоо цехүүдшье бии болоо. Эдэ бүгэдые юундэ хэлэнэбиб гэхэдэ, предприятиин үргэдхэгдэхэтэй, шэнэдхэн һэльбэгдэхэтэй хамта хүдэлмэришэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэйшье тоо ургаа, тэдэнэй шадабари мэргэжэл дээшэлээ. Энэ талаар һаяхан комбинат соо үнгэргэгдэһэн мастернууд болон бригадирнуудай зүблөөн дээрэ нэгэ нимэ һонирхолтой баримта дурдаа һэм. Комбинадаймнай техническэ хиналтын таһагта мүнөө коммунист Борис Егорович Котляревский ажаллана. Тэрэ Агуу ехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан, олон шагналда хүртэһэн үйлэдбэриин ветеран гээшэ. Тэрэ 26-дахи жэлээ энэ комбинадта ажаллажа байбашье, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг зандаа. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ хайрсаг хэдэг цехэй мастераар ажалладаг байһан. Борис Егоровичой үүсхэлээр цех соонь заахан «коммунис общество» байгуулагдаа һэн. «Бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр ажаллаха» гэһэн уряа зорилго тэдэнэр урдаа табиһан бэлэй. Хамаг аяга, хүнэг самовар гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаад, хамтадаа сайлададаг, үдын эдеэ баридаг заншалтай болоо. Газетэ, журнал цехэй бүхы хүдэлмэришэдэй урда ээлжээлэн уншаха, кинодо хамта ошохо, коллективээрээ зарим гэр бүлэдэ туһа хүргэхэ гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлдэг байһан. Мэнэ һаябolоһон хойно мастер Б. Е. Котляревскиин цехэй хүдэлмэришэд воскресник үнгэргэжэ, олоһон мүнгөөрөө телевизор худалдажа абаһан байха. Эдэ бүгэдэ юумэн мастерай үүсхэлээр хэгдэдэг һэн. Тиихэдээ мастер хүдэлмэришэдтэйгөө үгэеэ ойлголсожо ядадаггүй, тэрэшэлэн хүндэ хэрзэгыгээр хандаха, шанга шангаар дуугарха ушар байгаагүй, өөрөө бултыень мэдэнэб гэжэ һанангүйгөөр элдэб асуудалнуудаа хүдэлмэришэдтэй зүбшэлсэхэ дуратай хүн гэхэдэ нэгэшье алдуу болохогүй. Имагтал нэгэ мастерай ашаар, хайрсаг хэдэг цех олон жэл соо ажалдаа амжалта туйлажа, комбинат соогоо суурхажа ябаа. Мастерай үүргэ мүнөө үйлэдбэридэ тон ехэ болоо. Мастер байһан Борис Котляревскиин жэшээ мүнөө комбинадта ажалладаг бүхы мастернууд болон бригадирнуудта һайшаалтай, арюун һайхан һургаал болохо ёһотой гээд һананаб.

Зүгөөр Бурлаковтоной хүдэлмэришэ бүлэ тухай дурдангүй орхихоор бэшэ. Тэдэнэй ехэ хүбүүн Геннадий Галактионович комбинадаймнай шпала хюрөөдэдэг заводой начальнигаар ажаллана, Энэ нүхэрнай Онохойн модоной комбинат соо «ехэ болоһон» гэхэдэ алдуу болохогүй. Геннадий юрын хүдэлмэришэн байхадаа хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулида ябалсаһан, һүүлээрнь лесотехникум заочноор дүүргэһэн намтартай. Тэрэ мүнөө томо үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэ болонхой. Ажал хүдэлмэреэ холын хараа бодолтойгоор, шадамараар ударидана. Геннадиин дүү Алексей Галактионович комбинадай механик, үшөө гурбадахинь — Виктор Галактионович автопогрузчигта хүдэлнэ. Тэдэнэр ямар нэгэ үүсхэл гаргаа, дурадхал оруулаа гэхэ мэтээр комбинат соо ходо хэлсэжэ байдаг.

Үшөө нэгэ жэшээ дурдая. Колбин Вячеслав Фёдорович гэр байра барилгын цехтэ анха түрүүн слесареэр ажалда абтаһан юм. Комбинадай партийна организаци тэрэниие партиин гэшүүндэ абаа. Һүбэлгэн ухаатай, журам һайнтай энэ нүхэрнай лесотехникумдэ заочноор һуралсажа, «эрхим» гэһэн тэмдэгүүдтэйгээр дүүргээ. Мүнөө тэрэ гэр байра барилгын цехэй начальник, комбинадай парткомой гэшүүнээр һунгагданхай, коммунис ажалай һургуулиин хүтэлбэрилэгшэ. Мүнөө Вячеслав Колбин Улаан-Үдын технологическа институдай гурбадахи курсын студент. Вячеслав Фёдорович өөрыгөө һайрхадаггүй, хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ болонхой. Котляревский, Бурлаковтон, Колбин гэхэ мэтэ комбинадайнгаа үйлэдбэриин олон, бусадшье хүтэлбэрилэгшэдөөр омогорхохо ёһоороо омогорхонобди. Тэдэнэр манай комбинадта ургажа, үйлэдбэриин бодото командирнууд боложо тодорһон байна бшуу.

Гэхэтэй хамта комбинадтамнай кадрнуудай асуудал үшөөшье шухала һуури эзэлһэн зандаа гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Энээниие хараадаа абажа, хүдэлмэришэдөө, мастернууд болон бригадирнуудаа һургаха асуудалда ехэ анхарал хандуулнабди. Комбинадай дирекциин, парткомой үүсхэлээр хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуули, 200 гаран һурагшадай ГПТУ Онохойдо нээгдээ һэн. Эндэ һургуули, училищи дүүргэһэн модошо дарханшуул, операторнууд, крановщигууд манай комбинадта ажаллана гэхэ гү, али өөһэдөө кадрнуудые бэлдэнэбди. Зүгөөр ой модоной ажахын министерствын зүбшөөлөөр өөрын мэргэжэлтэдые бэлдэхын тула комбинадайнгаа дэргэдэ Улаан-Үдын технологическа институдай үдэшын филиал нээгээбди. Улаан-Үдын технологическа институдай багшанар долоон хоногто дүрбэ дахин ерэжэ, манай студентнүүдтэ заадаг юм. Комбинадаймнай тусхай хүнгэн машина багшанарые городһоо хэшээл үнгэргэхыень асаржа, һөөргэнь абаашадаг болонхой.

Энэ талаар үшөө нэгэ жэшээ дурдаха хүсэлэн бии. Манай комбинадта залуу инженер Анатолий Кушнарёв ажаллахаар ерэһэн бэлэй. Теэд тэрэ нүхэрнай энергетигэй тушаалые ээлжэ байбашье, даалгаһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг хүн байшоо. Электрын элшэ хүсөөр комбинадай олонхи оньһон түхеэрэлгэнүүд, автомадууд хүдэлгэгдэдэг гэжэ мэдээжэ юм аабза. Тиигэбэшье электрын элшэ хүсөөр һайнаар хангаха, аюулгүйн техникэ сахиха гэхэ мэтэ зүйлнүүдые һайнаар хэжэ шадаагүй. Энэ хүн тухай оло дахин хөөрэлдөөн боложо, мэргэжэлтын, хүтэлбэрилэгшын үүргэ, харюусалга тухай хэлэгдээ һэн. Зүгөөр тэрэ нүхэрнай ажалаа һайнаар эмхидхэжэ шадангүй, гаража ошохо дурадхал оруулаа һэн. Энэ ушар зарим мэргэжэлтэдэй үйлэдбэри дээрэхи хүтэлбэрилхы үүргэеэ һайнаар ойлгодоггүй гэхэ гү, али өөрөө бүхы юумэ мэдэхэб гэһэн «дээгүүр» һанаатай, үнэндөө эмхидхэжэ, хүн зониие хойноо дахуулжа шадахагүй ябадалые гэршэлнэ. Олонхи ушарта манай комбинадай дирекци ба партком хүтэлбэрилэгшэдэй (бригадир, мастер, цехэй начальник, инженер гэхэ мэтэ) үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй урда эрилтэ дээшэлүүлхэ гэһэн зорилготой байдаг. Энээнһээ уламжалан, декадын, һарын дүнгүүд заседани дээрэ ходо шагнагдажа, зорилгонь тодорхойлогдодог, хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга ехэтэйгээр ажалдаа хандаха тухай саг үргэлжэ хөөрэлдөөн болодог. Мастерай үдэр, бригадирай үдэр, коммунис ажалай ударнигуудай үдэр гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууднай мүн лэ ажалай түрүүшүүлэй дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэдэй үүргые дээшэлүүлхэ зорилготой тааралдадаг.

Онохой городой түхэлэй тосхон болонхой. Мүнөө эндэ 12 мянган хүн ажаһууна, ажаллана. Онохойн модоной комбинадай эмхидхэн байгуулагдаха үедэ оройдоо мянга шахуу айл тоологдодог бэлэй. Энэ баримтанууд Онохойн модоной комбинадай ургахатай хамта хүн зоной ургаһые, модошодой эршэ зоригто ажалай хүсөөр тосхоноймнай түхэл шарайн улам гоё болоһые гэршэлнэ.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе манай комбинадай хүдэлмэришэд ажалдаа улам ехэ амжалтатайгаар угтаха гэжэ зориглонхой. Амжалта туйлагдахашье гээд этигэнэбди, юундэб гэхэдэ, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй, мүн хоёрдохи жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэнхэйбди.

В. ТИТЕНКО,
Онохойн модоной комбинадай директор.

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГДЭЭ

ЗАКАМЕНСК. Аймагай малшад хабар, зунай урин дулаанай сагта ниитынгээ адууһа мал атаржуулан таргалуулха, ашаг шэмэ абалгаяа дээшэлүүлхэ талаар зорилгонуудаа тодорхойлжо байна. Малшадай зуһаландаа гарахын үеэр намар, үбэлэй хаһын үедэ тэдэнэй хэһэн ажалай дүн согсололгын, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлолгын суглаанууд боложо байнхай.

Санагын совхозой мал адуулагшадай зүблөөн болоо. Тэрэ зүблөөндэ хабаадагшад зунай һарануудай үедэ харууһалжа ябадаг үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые хоног бүхэндэ килограмм килограммаар нэмээн тобиржуулха, таргалуулхабди гэһэн социалис уялга абаа.

Тиихэдэ «Победа» колхозой һү һаалиин фермэнүүдэй һаалишад болон үнеэдые адуулагшад зундаа һара бүхэндэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 600 килограмм һү һаахабди гэжэ бэеэ уялгалба.

Эдэ ажахынуудай малшадай гаргаһан үүсхэлнүүд КПСС-эй райкомой бюрогоор һайшаагдаа. Тиихэтээ хамта тэдэнэй үүсхэлые малшадай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, бодото хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень колхоз,совхозуудай партийна организацинуудые КПСС-эй райкомой бюро уялгалба.

Д. ДАШИЕВ,
«Ажалай туг» газетын редактор.

ҺУРАЛСАЛАЙ ДҮН ЗҮБШЭГДӨӨ

БАРГАЖАН. Политическэ һуралсалай жэл дүүрэбэ. Һуралсалда ябаһан коммунистнууд, комсомолшууд болон партийна бэшэ эдэбхитэд марксизм-ленинизмын суртал шудалха хэрэгтэ ехэ анхаралтайгаар хандаа, ойлгожошье абаһан юумэнүүдынь олон. Политическэ эхин шатын, марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха кружок болон һургуулинуудые, партийно-ажахын эдэбхитэдэй аймагай һургуулиие, теоретическэ семинарнуудые энэ үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ 1.275 хүн дүүргэбэ. Тэдэнэй 891 хүниинь коммунистнууд.

Коммунистнуудай политическэ һуралсал Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Байкалец» ба «Путь Ленина» колхозуудта, хэлхээ холбооной узелда эмхи гуримтайгаар боложо үнгэрөө.

Эдэ болон бусад һайн жэшээнүүд политическэ һуралсалай дүн зүбшэн хэлсэхэдээ, КПСС-эй райкомой бюро тэмдэглэһэн байгаа. Тиихэтээ хамта политическэ һуралсалай жэлэй үедэ ушарһан дутагдалнууд, алдуу эндүүнүүд мүн лэ эндэ элирүүлэгдээ.

Коммунистнуудай ба партийна бэшэ эдэбхитэй политическэ ерэхэ жэлэй һуралсалда һайнаар бэлдэхэ, үнгэргэхэ хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол баталан абтаа.

Г. ЛАМУЕВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Дүршэлтэй токарь Фёдор Степанович Сомовые хамта хүдэлмэрилдэг нүхэдынь «эрхыдээ эрдэмтэй хүн» гэлсэдэг. Тэрэ түмэр замай Улаан-Үдын станциин локомотивна деподо гуша гаран жэл таһалгаряагүй ажаллаха зуураа олон мэргэжэлдэ һураһан юм. Гадна Фёдор Сомов депогой эгээл эдэбхитэй, ухаалан зохёогшодой нэгэн. Тэрэнэй 40 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэдээ 8 мянган түхэритэй алмалта үгөө. Мүнөө үнинэй токарь Фёдор Степанович һара бүринингөө даабариие 120 процент дүүргэжэ, цех соогоо эрхимлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь Ф. С. Сомов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ШАДАБАРИ, ОРОЛДОЛГО ХЭРЭГТЭЙ

— «Ехэ һүн — һаалишанай гарта» гээд дэмы хэлсэдэггүй ха. Ушарынь гэбэл, һаалишанай хэжэ байһан ажалһаа хамаг амжалта дулдыдана ха юм. Һү ехээр һаахын тула шадабари, оролдолгоһоо гадна, даажа абаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха шухала.

Үнэшье мэдээжэ юм бэзэ. Өөрынгөө ажал тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. 1967 ондо Үлзытын найман жэлэй һургуули дүүргээ һэм. Тиигээд колхоздоо хүдэлхэ гэжэ шиидэһэн байгааб. Юуб гэхэдэ, бүри бага байхаһаа хойшо эжынгээ хэжэ ябаһан ажалые өөрынгөө нюдөөр харадаг, эжыгээ хайрладаг, мүн ажалаарнь омогорходог һэм.

Һаалишан болоһоорни тэбхэр 4 жэл үнгэрбэ. Ажалдаа харюусалгатайгаар хүдэлөөд ябабал, амжалта туйлагдаха гэжэ дээрэ хэлээ һэмнайб. Туйлаһан амжалта үшөө һанаандамни хүрэнэгүй. Тиимэһээ үшөөл оролдосотойгоор хүдэлхэ гэжэ һанаата болодогби. Нёдондо даажа абаһан үнеэн бүриһөө 1985 килограмм һү һаагаа һэм. ВЛКСМ-эй Хяагтын райком ажалыем үндэрөөр сэгнэжэ, ВДНХ-да ошохо түлөөһэгүй путёвкоор шагнаһан юм. Энэ ушар намайе үшөө һайнаар хүдэлхөөр уялгалаа, зоригжуулаа.

Мүнөө 17 үнеэ харууһалнаб. Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ үнеэн бүриһөө 1.850 киколграмм һү һааха түсэбтэй байгааб. Теэд колхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, үнеэн бүриһөө 2.000 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэһэн социалис уялга абанхайб.

Абаһан энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы һанал бодолоо табижа, аха нүхэдһөө жэшээ абан ажаллахые хүсэнэб. Үнгэрөөшэ 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө 608 килограмм һүн һаагдаа. Абаһан тугалнуудни гарзагүйгөөр томо болгогдоно.

Сугтаа хүдэлдэг нүхэд тухайгаа эндэ бэшэнгүй байжа болохогүйл ха. Бүхы ажалнай бултанай хүсөөр бүтээгдэнэ. Манай Энхэ-Талын фермэдэ гол түлэб залуушуул хүдэлдэг юм. Согтой хүхюутэй, шадамар бэрхэ үетэнтэеэ сугтаа ажаллахада ажалнай бүтэсэтэй, сагайшье ошохо юрэдөө мэдэгдэнэгүй. Байра байдалнай һайн, ажаллахада урматай байдаг. Намтай сугтаа ажалладаг Мария Мулагазиева тиимэ үнинэй хүдэлнэгүй. Тиигэбэшье богонихон болзор соо ажалдаа нилээд амжалтатай ябана.

Фермынгээ ажал, саашанхи зорилгонууд тухайдаа бултадаа сугларжа, хөөрэлдэдэг заншалтайбди. Заримшуул журам хазагайруулха, ажалдаа муугаар хандаха ябадал гаргадаг. Тэдэнэе шангаар шүүмжэлдэг, зүб замыень заажа үгэдэг гээшэбди. «Олоороо хэлсэһэн өөгүй» гээд үлэд зон хэлсэдэг ха юм.

Б. ДАМБАЕВА,
Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой һаалишан.

Совет автомобиль: бүри олоор, хэдэн янза түхэлтэйгөөр гаргагдана

НЭГЭ ТЕМЭЭР ГУРБАН ХӨӨРЭЛДӨӨН

Автомобиль—арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи технологическа дэбжэлтын таһаршагүй хубинь болоно. Автомобильна промышленность түргэнөөр хүгжэхэ гэжэ Совет ороной юһэдэхи табан жэлэй (1971 — 1975 онуудай) түсэбөөр хараалагданхай. Табан жэлэй эсэстэ ашаанай автомобиль бүтээн гаргалга нэгэ хахад тухайгаар, хүнгэн—3,5—3,8 дахин нэмэхэ байна. Табан жэлэй жэл хахад шахууь үнгэрөө. Хараалагдаһан программа ямараар дүүргэгдэнэб. Манай корреспондент энэ темээр гурбан хөөрэлдөө хэһэн байна.

* * *

Нэгэдэхи хөөрэлдөөн

СССР-эй автомобильна промышленностиин министр Александр Тарасовтай

— 1970 онойхитой сасуулбал, нёдондо жэл Советскэ Союзда 42 мянгаар олон ашаанай, 185 мянгаар олон хүнгэн автомобиль бүтээгдэн гаргагдаа. Жэлдээ 660 мянган хүнгэн автомобиль бүтээн гаргаха ёһотой Тольятти городтохи Волгын автозаводой барилга гол түлэб дүүргэгдээ. Москвагай Лихачевой нэрэмжэтэ, Горьковско, Ульяновска заводуудта ашаанай машинанууд нилээд олоор гаргагдадаг болохо. Ураалай, Минскын ба бусад иимэ предприятинууд ашаа ехээр тээдэг автомобильнуудые бүри олоор үгэдэг болохо.

Зүгөөр, энэ табан жэлдэ машинанууд олоор бүтээгдэн гаргагдахаһаа гадна, автомобилиин паркын бүридэл хубилха юм. Бүри ехэ хүсэтэй ашаанай, мүн аятай зохид хүнгэн автомашинанууд конвейернүүдһээ гарадаг болоо. Табан жэлэй эсэс болотор ашаанай машинануудай ашаа тээлгые дунда зэргээр табан тонно, прицептэй машинануудай—5,8 тонно хүрэтэр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагданхай. Энэмнай дүрбэн тонный 102 мянга тухай автомобиль нэмэжэ гаргаһантай адли бшуу.

Ашаанай угаа томо машинанууд тухай тусгаар тогтожо хэлэмээр. Мүнөө карьернүүдтэ 27, 40 тонный автосамосвалнууд хүдэлнэ. Мүн 120 тонно хүрэтэр ашаа тээдэг машинанууд бүтээгдэн гаргагдахаар хараалагданхай. Иимэ машинанууд Белоруссиин автозаводто бүтээгдэхэ байна. Нэгэн дэро 200 тонно хүрэтэр — түмэр замай гурбан вагонһоо ехэ ашаа тээдэг самосвалнуудые шэнэ табан жэлдэ бүтээхэ гэжэ конструкторнууд һанаашалдаг болонхой.

Татарта баригдажа байһан Камскын автомобильна томо завод (КамАЗ) бүхы һалбаринуудта машинануудые үгэдэг болохо. Энэмнай ехэ ашаа тээдэг машинануудые бүтээдэг, дэлхэй дээрэхи эгээн лэ томо предприяти болохо.

Хүнгэн автомобилиин транспортые хүгжөөхэ үргэн арга боломжо энэ табан жэлдэ нээгдээ. Москва, Ижевск, Тольятти болон бусад городуудтахи заводуудай үүдэнһээ хүнгэн автомобильнууд улам олоор гарана. Совет автомобиль бүтээлгын зарим онсо шэнжэнь эндэ зарим тэды нүлөөлөө. Тэдэнэй нэгэдэхинь тэхэдэ — үйлэдбэримнай ниитын шэнжэтэй, машина олоор бүтээн гаргадаг. Нүгөөдэнь—тусхай мэргэжэлдэ һайнаар оролго—үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гол нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Гурбадахинь—автомабилиин промышленностьда научно-шэнжэлэлгын институуд байгуулагданхай. Тэдэмнай шэнэ, полимерно материалнуудые түрүүшын ээлжээндэ хэрэглэн, бүри һайн машинануудые бүтээхэ дурадхал оруулна.

Тэрэшэлэн совет машина бүтээлгые улам нарижуулан һайжаруулха, тэрэнэй хүсэ нэмэхэ, шэнэ предприятинуудые бариха, хуушануудыень һэльбэн шэнэдхэхэ хэрэг гол түлэб эсэгэ ороной үйлэдбэриин хүсөөр бэелүүлэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ социалис оронуудай предприятинууд, капиталис гүрэнүүдэй зарим фирмэнүүд мүн лэ хабаадалсуулагдана.

Тольяттидахи Волгын автомобильна завод барилга али алинда ашаг туһатай харилсаа холбооной жэшээ болохо байна. Тэрэнэй проектые зохёолгодо Италиин «Фиат» гэдэг акционерно бүлгэм хабаадаа. Камскын автогигантда зорюулан, дизельнэ двигательнүүдэй заводой проект зохёолгодо хабаадалсаха тухай протокол Франциин «Рено» фирмэтэй баталагданхай.

Хоёрдохи хөөрэлдөөн

Камскын промышленна узелай проектын ахамад инженер Михаил Сицинскитэй

— Манай автомобильна томо заводтой технико-экономическа талаараа жэшэгдэхээр барилга дэлхэй дээрэ олон бэшэ,—гээд ахамад инженер хэлээ. Энэ хадаа, үнэндөө автомобильна, дизельнэ, рамно-кузовна ба бусад тусхай мэргэжэлтэй зурган үйлэдбэри нэгэдүүлдэг заводуудай завод болоно. Тэдэниие барихын тула угаа ехэ талмай—мянга шахуу гектар газар үгтэнхэй. Жэшээлбэл, Тольятти хотодохи Волгын автомобильна заводой талмай энээнһээ хоёр шахуу дахин бага юм.

«Хурдабшалга» гэһэн үгэ мүнөө барилга дээрэ ходо хэрэглэгдэнэ. 4.5 миллиард түхэригэй сэнтэй нэгэдэхи ээлжээнэй барилга бодхохын тула оройдоол табан жэлэй болзор тогтоогдонхой. Зүгөөр, научно-техническэ революциин туйлалтануудые, эсэгэ ороной автомобильна томо заводуудые бариха үедэ сугларһан дүй дүршэлые хэрэглээд байхадаа, иимэ томо барилгые урдань үзэгдөөгүй богонихон болзорто бүтээжэ шадаха байһамнай лабтай.

Мүнөө барилга түлэг дундаа ябажа байна. Гансахан мүнөө жэлдэ 195 мянган тонно металлоконструкцинуудые хабсаргаха, хэдэн арбаад километртэ автомобилиин ба түмэр харгы бариха хэрэгтэй болоно. Хүдэлмэриин талмай дээгүүр теплоцентралиин 250 метрэй сорго татагдаа.

Цехүүдэй корпусууд урданай заншалта һуури дээрэ бэшэ, харин газар худар 25—30 метр хүрэтэр шаагдаһан түмэрбетон тулгануу дээрэ баригдана. Дэлхэй дээрэ анхан хэрэглэгдэжэ эхилһэн энэ шэнэ арга хэдэн миллион түхэриг алмаха, барилгын болзор нилээд хороохо бшуу.

Гурбадахи хөөрэлдөөн

Камскын томо завод барихадаа, Советскэ Союз Франциин «Рено» фирмэһээ гадна, харин бусад фирмэнүүд болон организацинуудтай харилсаа холбосо байгууланхай. Ямарнуудтай? Энэ асуудалаар СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын машина болон түхеэрэлгэнүүдые худалдан абадаг. Главна управлениин начальник Владимир СУШКОВТОЙ гурбадахи хөөрэлдөөн хэгдэбэ.

Харин зарим фирмэнүүдтэй СССР-эй харилсаа холбоон 1966 ондо эхилһэн юм. Тиихэдэ Франциин «Рено» фирмэтэй протокол баталагдаһан байгаа. «Москвич-412» түхэлэй 220 мянган автомобиль жэл соо бүтээн гаргадаг Ижевскэ автомобильна предприятиин, жэлдээ 200 мянган иимэ машина бүтээн гаргадаг Москвагай Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ хүнгэн автомобильнуудай заводой шэнэ корпусой проект зохёохо тухай хэлсээн тэрэ протоколой ёһоор баталагдаһан байгаа. Мүнөө эдэ заводууд ашаглалгада оронхой.

Ашаанай автомобильнуудые бүтээдэг үйлэдбэриин хүсэ нэмээхэ асуудалаар харин оронуудтай харилсаа холбоон байгуулагдана. Зарим социалис оронуудһаа худалдан абтаһан түхеэрэлгэнүүд ба техникэ Камскын заводто хэрэглэгдэхэ юм. Тусхайлбал, унгатэ шудхалаагай түхеэрэлгэнүүд — Чехословакиһаа, прессовэ түхеэрэлгэнүүд — ГДР-һээ шудхалга-хамһабариин түхеэрэлгэнүүд Польшоһоо худалдагдан абтаха, шудхалаагай тон томо завод барилгын хубинь болохсохо. Тус предприятиин проект зохёохо асуудалаар американ «Суинделл-Дресслер» гэжэ фирмэтэй хэлсээ баталаа һэн.

Тэрэшэлэн мүнөө жэл ашаглалгада орохо, заһабарилгын-инструментальна заводто тодхогдохо түхеэрэлгэнүүд Франци, Итали, Англи, ФРГ болон Японой элдэб фирмэнүүдһээ худалдажа абтанхай.

Владимир САФРОНОВ,
инженер.
(АПН).

ҺАЛХИ ҺҮРИН БЭЛШЭ...

ӨӨДЭР—ХҮҮГЭДЫЕ ХАМГААЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

ЗОЛ ЖАРГАЛТА БАГА НАҺАН

...ябаа эдир үетэндэ, ба...да манай парти правитель...табидаг анхарал тухай эндэ ...абые шашаһанай хэрэггүй ...эдэхи табан жэлэй турша...үүдэй нилээд олон санато...ргуули, саад, ясли, кино-библиотекэ, эдир натура-техникүүдэй станцинууд, ...үүдэй ордонууд нээгдэхэ.

...барай һайхан нэгэ үдэр ...вагай нэрэмжэтэ гудам...оршодог «Теремок» гэһэн ... оробобди. Хоёр дабхар ...400 гаран үхибүүд хүмүү...дэнэ. Эндэ хүүгэдэй ар...ёр группа бии. Тинхэдэ 25 ...үүлэгшэд үнэн сэдьхэл ...һөө оролдожо, ерээдүйдэ ...рондоо, арад зондоо туһатай

болохо хүнүүдые хүмүүжүүлэн һургана.

...Бэлэдхэлэй нэгэ группада оронобди. Уужам һаруул таһалга соо үхибүүд аятайханаар наадана. Нэгэ хүбүүн заахан тэбхээнсэгүүдые ябталжа, ямаршьеб гэр барина. Нүгөөдэнь самосвал машинаар тэбхээнсэгүүдыень зөөжэ асарна. Хэн мэдэбэ даа. Ерээдүйдэ эдэнэрнай бэлигтэй архитектор, барилгашан болохо аалам. Тинхэдэ хэдэн басагад гоё һайхан куклануудые баринхай, тэдэнээ ехэл зохидоор эрхэлүүлнэ.

Уданшьегүй үхибүүдэй наадан дүүрэжэ, багашуул хэшээлдээ ороно. Тэдэнэр шэнэ программын ёһоор һурахаяа мүнөөнһөө бэлдэжэ байна ха юм.

Энэ группын хүмүүжүүлэгшэ Донара Васильевна Цыреннимаева иигэжэ хөөрэнэ:

— Манай «Теремок» гэһэн хүүгэдэй саад-ясли хадаа Улаан-Үдэ хото соохи һайн саадуудай нэгэн юм. Манай хүмүүжүүлэгшэд дүй дүршэлөөр нилээд баян болонхой. Энэ саадһаамнай һургуулида ошоһон багашуул ехэ һайнаар эрдэм номдо һуража, магтаалда хүртэдэг юм. Манай саад үшөө залуу гэхэдэ, алдуу болохогүй. Оройдоол 1966 ондо нээгдэһэн байна. Тиибэшье һаа, өөһэдын һайн баазатай, хэрэгсэлнүүдтэй боложе шадаабди. Үнгэрэгшэ 1971 ондо манай саадта 100 үхибүүд хүмүүжүүлэгдэжэ, нэгэдэхи класста һурахаар эльгээгдээ һэн. Мүнөө намар баһал 100 үхибүүд түрэл саадтаяа хахасажа, нэгэдэхи классуудай богоһо алхахань. Тэдэнэйнгээ саашадаа һайнаар һурахын түлөө оролдохо гээшэмнай бидэнэр, хүмүүжүүлэгшэдэй нангин уялта болоно бшуу.

РЕПОРТАЖ

Зол жаргалта бага наһан... Гансахан манай Буряад орон дотор хүүгэдэй 462 саад, яслинууд тоологдоно. Энэмнай омогорхомоор лэ жэшээ ха юм. Хара багаһаа хойшо иимэ һайн саад, яслинуудта хүмүүжүүлэгдэжэ ургаһан хүбүүд, басагад хожомоо бэрхэ, шударгы, бэлигтэй хүнүүд сохом лэ болохо даа.

«Теремок» мэтын хүүгэдэй саадууд Улаан-Үдэ хото соомнай олон. Иимэ саадуудта манай үхибүүд, багашуул хүмүүжүүлэгдэжэ, уйдхар зоболон, гашуудал, гомдол үзэнгүйгөөр, зол жаргалтайгаар ургана.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Бидэнэр Ленин багшын захиһан мэтээр һурахабди» гэжэ эдэ басагахад мэдүүлнэ. 2. Һонин ном уншахада... 3. «Манай саадта хүхюутэй даа».

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Уран зохёолшо Цэрэн Галановай хоёр туужаһаа бүридэһэн «Тайгын эзэн»* гэжэ нэрэтэй ном уншагшадай урда һаяхан табигдаба.

Цэрэн Галанов дүшэ гаража, наһан дундаа ябаһан, тогтууритай замаа олоһон манай уран зохёолшодой һүрэгтэ оронхой. Шэнэ номыньшье тэрэнэй ургалтын гэршэ болоно.

Табяад оной һүүл багта (1957, 1960 онуудта) үгүүлэлэй (расказай) хоёр ном хэблээд, удаань нэгэ-нэгэ тууужа, хэдэн үгүүлэлнүүдһээ бүридэһэн хоёр ном (1962, 1963 онуудта) хэблээ һэн. Харин тэрэнэй һүүлээр хоёр туужаһаа бүридэһэн «Мүнхэ хабар» гэжэ ном (1966), мүн «Рэгзэмаа» гэжэ тууужа хэблэбэ. Иигэжэ хоёр туужаһаа бүридэһэн (һаяхан хэблэгдэһэн номтоёо) хоёрдохи номоо хэблэжэ байхадаа, одоол тууужа бэшэхэ шулдам харгыда ороод ябанаб гэжэ манда хэлэхэ һанаатай байжа болоо.

Уран зохёолшын ажалые тоо бодолгын журамаар толгой бүридхэжэ таарахагүй, нэгэ тууужа нүгөөдэтэеэ адли бэшэ, долоон тууужа нэгэнһээшье доротожо болохо, долоон тууужа долоон романһаашье үлэжэ болохо гэлсэһэн, бидэнние торгохо үгэ гараха байна. Толгойень бүридхөөд, тарган тобирыень үзэхэ ёһо малша буряадта бии. Тэрэ мэтээр Ц. Галановай шэнэ хоёр туужатай дүтэ танилсаад үзэе.

Ц. Галанов түрүүшынгээ үгүүлэлнүүдые, «Дулмаадай» гэжэ туужаяа бэшэжэ байхадаа, мүнөөнэй байдал тушаа ехэнхи зохёолнуудаа бэшээ. Тинхэ үедэ эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын байдал дээрэһээ үндэһэлжэ бэшэгдэһэн үгүүлэлнүүд хаа-яа дайралдадаг байгаа. Удангүй гушаад ондо хамтын байгуулгын ангиин хатуу тэмсэлтэй үеын ушарнууд зохёол соонь бии болобо («Этигэл» гэһэн тууужа). Тэрэнэй һүүлдэ совет засаг тогтоохын түлөө болоһон тэмсэл тухай темэ зохёолнууд соонь һуурилан оробо («Намарай гурбан үдэр» зүжэг, «Өөдэнь хаяһан шулуун» тууужа). Уран зохёолшын зохёолнуудайнь тематикын харгын үргэдэһэн үльгэр иимэ.

Һүүлэй үедэ уран зохёолшо эдэ темэнүүдэйнгээ али алиеньшье орхингүй үргэн дэлисэтэйгээр хүдэлжэ байна хэбэртэй. Урзанда жэл дайнай үеын байдал харуулһан «Рэгзэмаа» туужань хэблэгдэбэ. Нёдондо жэлһээ эхилжэ совет засагай тогтоһон тухай томохон зохёол бэшэжэ байнхай гэжэ дуулдадаг. Һая хэблэгдэһэн ном соохи туужануудай нэгэниинь — мүнөөнэй байдал тухай, хоёрдохинь — дайнай үеын шэрүүн ушарнуудые һануулһан зохёол.

Шэнэ хоёр тууужа...

Үнэн дээрээ «Тайгын эзэн» «Үлгы наһан» гэһэн хоёр туужануудые шэнэ бэшэшье, шэнэшье зохёолнууд гэжэ ондо ондоо һанал баримталан арсалдажа болохо. Бидэ «Тайгын эзэн» шэнэ зохёол гээд хэлэхэ байнабди.

Эдэ туужанууд өөһэдын түүхэтэй.

«Түрүүшын саһан» гэжэ үгүүлэл уран зохёолшо үнихэн бэшэһэн юм. Энэ үгүүлэлээ уран зохёолшошье өөрөө һонирхолтой гэжэ һанадаг, зохидшоодог байгаа ха. Юун бэ гэхэдэ, тэрэнээ 1960 ондо хэблэһэн «Харгы», 1963 ондо гараһан «Этигэл» гэһэн номуудтаа оруулаад лэ байдаг байгаа.

«Түрүүшын саһан» үнэхөөрөө һонин үгүүлэл байгаа юм. Үе наһан соогоо городто үдэһэн, өөхэн соохи бөөрэ шэнги үнжэгэн Галина басаган хүдөөгэй малшанай хүбүүн Гармада хадамда гараһан байжа, амаралтынгаа үедэ хадам эхэ эсэгындээ ошохо болоно. Үгүүлэл соохи үйлын хүгжэлтэдэ болоһон ушарнуудые харуулхадаа, тад ондоо дэлхэйдэ ошоһон мэтэ хамаг юумэ хуу шэнээр ажаглан һонирхожо ябаһан Галинын нюдөөр хараһан шэнгеэр зураглагдадаг байгаа. Хүдөөгэй ажабайдал, мал байгаали, агнуури, ангууд тухай инаг нүхэр Гармынгаа урдань хөөрэхэдэ, хэды ойлгохо гэжэ оролдобошье, тэдэ үгэнүүдынь толгой соонь тогтодоггүй бэлэй. Харин хадамуудтаа ерэжэ, бүхы хөөрэдэг юумыень өөрынгөө нюдөөр хаража һонирхохо юм. Тиигээд үгүүлэл Галиин иимэ үгэнүүдээр дүүрэдэг байгаа: «Кинодошье огто харадаггүй юумэнүүдээ эндэ харахам ха даа!»

Үгүүлэлэй гол дүрэнь Галиин дүрэ болодог байгаа. Тиихэдээ энэ дүрын һайшаалтай, дура сэдьхэл татама талань иимэ. Галина басаганай имагтал һонирхожо, хаража ябаһые уран зохёолшо зураглаа бэшэ. Хүдөө ерэһэн, малшанай ажалда ямаршье дүйгүй, тэндэхи ажабайдалтайнь танил бэшэ байбашье, Галина гэртэхи, газаахи ажалда оролсохо бодолтой болоно, хадам эжынгээ ажалда хамһалсажа эхилнэ. Тэрэнэй һайн сэдьхэлтэй, һайхан бодолтой хүн байһаниинь эли харагдана. Гол героиниин дүрын хүгжэлтые, тэрэнэй сэдьхэлэйнь хубилалтые үзэнэбди. Үшөө «халуун хүйтэнние» үзөөгүй, һаяхан хадамда гараһан Галинын ажабайдалай ерээдүйн олон үбэл, зунай түрүүшын эрьесэ энэ хүдөө хадануудтаа ошоһониинь болоно. Тиимэһээ тэрэнь түрүүшын саһан байгаа.

Энэ үгүүлэлэй һуури дээрэ «Тайгын эзэн» гэжэ шэнэ зохёол бүтээгдээ.

«Тайгын эзэн» гэжэ туужын гол герой мүнөө Галинатай зэргэ Гармын эсэгэ Найдан үбгэнэй дүрэ болоо. Бэшэ дүрэнүүдшье (Галинын, Гармын, Цэдэнжабай) нилээд дэлгэрэнгы болгогдоо. Гармын хүгшэн эхэ Хандын дүрэ шэнээр оруулагдаба.

Найдан үбгэнэй сэдьхэл, абари зан, бодол зураглалгада уран зохёолшын ехэ анхаралаа табиһан тула, тууужа соо шэнээр бэшэгдэһэн зүйлнүүд барагсаан энэ дүрэдэ хабаатай. Найдан үбгэн ажалша бэрхэ, юумэ хуу дотороо бодожо, ухаалдижа ябадаг болобошье, үсөөн үгэтэй, үнэн ябадалтай, хүндэ туһалха һайн сэдьхэлтэй үбгэн. Тэрэнэй сэдьхэл, зан тон элеэр харуулһан ушарнуудые хараад үзэе.

Залуу айл Гарматанай хүгшэн эжындээ айлшалжа ерэһэнэйнь баяр түлэг дундаа ябажа байна. Хүршэ хонишонойнь бэриин — Долгорой нарайлжа ядаад байхада, эмшэн Галиие ошожо туһалыт гэжэ үбгэн ерэнэ. Теэд залуу Гарматантаяа хүхилдэжэ байһан түрэлхид Галиие табиха дурагүйнүүд. Үшөө хүсэд танилсаадүйбди, Долгор юуень ядааб, «нэгэ ехээр дүлижэрхихэдэнь» дүүрэхэ гэхэ мэтээр хүхюу, хүнэй ядаралда ороод байһые һанаха солоохойгоо мартанхай, тунгаасагүй үгэнүүд дуулдажа байба. Галида дэгэлыень үмдэхүүлэнгүй тойроод байнад. Энэ үедэ Найдан үбгэн «түрисэлдэһэн хүнүүд соогуур харгы гарган» ябажа Галияа шаргада һуулгажархина. Тэрэ тон үсөөхэн, тоб гэһэн үгэнүүдые хэлэнэ: «Галиие түргэн табигты! Эндэтнай энеэдэ наадан үгы. Долгорой ехэ хүндэ гэхые дуулаба гүт? Бэримнай һаяар ябахаяа байнагүй. Хаража яһала садаха байхат». Тэндэ байһан бүхы түрэлхид Найдан үбгэнэй шиидэнги зан, тодо үгэнүүдтэ яашье арсахагүй байба.

Найданай гүнзэгы бодолтойгоор гүрэн түрынгөө, олониитын байдал тухай һаналаа табижа ябадаг байһаниинь бүри үргэнөөр үшөө нэгэ ушарһаа элирнэ. Үбгэн орон нютагайнгаа газар, ой модон, уһан, ан гүрөөл гэхэ мэтэ баялигта айхабтар хямгатайгаар хандадаг байна. Өөрөө агнаха дуратай хүн, тиихэдээ олзо зөөриин түлөө алаха хюдаха гэжэ ябадаггүй хүн. Харин арад зоной, гүрэнэймнай айхабтар ехэ баялиг болохо ой, тэрэнэй хэшэг үшөөл муугаар харууһалагдана, ашаглагдана гэжэ зүрхэеэ үбдэжэ ябадаг байба. Ойе алибаа баялигуудаар элбэг болгохын түлөө оролдодог, баялигыень хайра гамгүй хюдагшадтай ами бэеэ хайрлангүй тэмсэхэ эрид зүрхэтэй хүн. Хобдог хомхой ангуушадые үзэн ядаха юм.

Хүбүүнэйнь нүхэр Цэдэнжаб гэжэ нютагай хүбүүн бии. Гарма гэртээ ерээд байхадаа, тэрээн тухай эсэгэһээ асууна. Найдан үбгэн тэрэнэйнь гэр бүлэтэй, хүбүүтэй болоһые зүбшөөжэ, таанадни үхибүүгүй байнат гэжэ гол хорһон сэдьхэлтэйгээр хэлээд, үсөөхэн үгөөр: «теэд Цэдэнжабшни һанаһанда хүрэхөөр хүн бэшэ байшоо. Өөрөө уулзахадаа мэдэхэш даа», — гээд юумэ дуугарнагүй. Удангүй эсэгэнь зүрхэмни үбдэнэ гээд хэбтэшэнэ. Үбгэнэй зүрхэнэй үбдэһэнэй, тэрэнэй сухалаа хүрэһэнэй шалтагаан оло хононгүй элирнэ.

Гарма Галя хоёр ойн халуун аршаан үзөөд ябатараа, буугай абяа дуулажа, тэрээн руу ошобо. Харгы дээрэ дала мүрөө буудуулһан Найдан үбгэн хэбтэбэ. Ойдо хулгайгаар агнуури хэһэн танигдаагүй хүниие тэрэ намнахадаа буудуулһан байба. Шуһаа ехээр гараат, мүнөө хойноһоонь бү ошоё гэжэ Галя бэриингээ хэлэһээр байтар, Найдан үбгэн эрид шиидэжэ: «Бараг, бараг! Гэртээ ошоод аргалаарайт. Заал һаа бариха хэрэгтэй. Энэмнай һонин боложо эхилбэ! Би ямар ан байһанаа тэдэндэ үшөө харуулхаб», — гэжэ хэлэхэдэнь, хойноһоонь нэхэжэ гурбуулаа ошонод. Тэдэнэрэй дүтын харгыгаар угтан амадажа гарахада, тэрьелэгшэ хүниинь Цэдэнжаб байжа байба.

Цэдэнжаб хоёр гүрөөһэ, арба гаран булга шаргадаа дараад ябаһанаа баригдана. Тэрэнэй хулгайгаар агнуури хэжэ, булганай арһа доогуур худалдажа, баяжажа байһыень Найдан тухайлдаг һэн, зүгөөр Цэдэнжаб баригдадаггүй байгаа. Теэд тэрэ мүрынь мүнөө мухардаба.

Ойн нарихан харгы дээрэ уулзаад арсалдажа байһан Найдан үбгэн Цэдэнжаб хоёрой үгэнүүд тад хоёр ондоо удхатай, шэглэлтэй байна. Найдан үбгэн — эхэ оронойнгоо патриот, олоной, хэрэг, зөөриин түлөө сэхэ оролдохо байһанаа гэршэлнэ. «Цэдэнжаб ши нэгэл юумэ ойлго. Би шамда гараа буудуулһандаа муудана бэшэб, гансал эдэ булгануудайш түлөө мүрдэнэб», — гэжэ Найдан үбгэн, ангуушадай холбооной ниитын инспектор хэлэнэ. Харин тиихэдэ Цэдэнжабай хомхой сэдьхэл, өөрынгөө баяжахын хойноһоо хамаг хүсэл, арга мэхээр анхилһан, хүниие алахадаашье болохо, бүри бухал һанааниинь урбалдан гаража ерэнэ.

Найдан үбгэн одоошье һайхан ябадалтай, ажалша, гүрэн түрын, олоной хэрэгэй хараа шугам баримталха юумэн тухай бододог, тоншье һайшаалтай дүрэ. Үбгэн хүбүүнтэеэ хөөрэлдэжэ байхадаа, орон нютагайнгаа баялиг хэшэг хямгадан, бодолтойгоор хэрэглэхэ тухай хөөрэлдэнэ. Малда ороод хюдажа байһан баабгайе алаһандаа (баабгайнуудай ой соо үсөөн болоожо байһые тэрэ мэдэнэ) ехэ хара бууна. Найдан үбгэн Байгал шадархи газар, ойе гүрэнэй заповедник болгохо юм гэжэ дуулахадаа, тэрэнэй харуулшанаар намайе абахагүй юм аа гү гэжэ хүхижэ, үнэн зүрхэнһөө хэлэнэ.

Энэ Найдан үбгэнэй һайхан сэдьхэл, зан нэгэ унгитай. Тэрэниень ойлгохын тула өөрынь эхэ Ханда хүгшэнэй дүрэ тоншье ехэ үүргэтэй. Тууужа соо Гарма, Галя, Найдан үбгэн гурбанай хүгшэн эжыдээ айлшалжа ошоһониие зураглаһан һонирхолтой ушар бии.

Ханда хүгшэн ерэн зургаа хүрэбэшье, хоёр нюдэ харадагшьегүй һаа, юумэ хуу һонирхожо байдаг, Эхэ геройн солотой хүгшэн юм. Тэрэнэй гүнзэгы бодол, даруу, уужам сэдьхэл аша хүбүүнэйнгээород һамга абаһанда зүб ёһоор хандаһан дээрэһээнь тон эли үзэгдэнэ. Бэритээ хөөрэлдэхэ һанаатай үгэ һурахадань, бэритнай ород, ойлгохогүй гэлсэнэ. Тиихэдэнь хүгшэн «эй даа» гээд абяагүй болошоно. Энэ үедэ гансал Найдан үбгэн ажаггүй, бэриеэ хүгшэн эжынгээ хажууда ошожо һуу гэнэ. Удангүй хүгшэн бэриингээ бэе тэмтэрэн үзэнэ, гарыень барижа, айхабтар урихан гэжэ баярлана. Нэрыень һурахадань «Галя» гэжэ бэринь харюусана. Ханда хүгшэнэй сэдьхэл соо юумэн ондоо боложо, зүб мүртөө ороно. Удаань ородоор бэритээ хөөрэлдэжэ шадахагүй байһандаа өөртөө ехэ голхорно. «Бэримни ямаршье яһанай, хаанахишье нютагай байхадаа яаха һэм» гэжэ тобшолон хэлэнэ. Тиигээд бэридээ Михаил Иванович Калининай гар табилгатай Эхэ геройнгоо үнэмшэлгэ үзүүлнэ, залуу айлда һайхан юрөөл хэлэжэ, бага бэридээ үгэхэ гэһэн уг дамжаһан алтан бэһэлигээ Галида барина.

Энэ үргэн бодолтой, һайхан сэдьхэлтэй, хэды наһатайбта гэхэдэ, Ленин багшаһаа дүрбэн наһа дүүб гэдэг хүгшэнэй уг Найданаар дамжажа Гармада ерээ.

Тууужа соо Галиншье дүрэ шэнээр үргэдхэгдэһэн байна. Тэрэ ород басаган танигдаагүй нютаг, зон руу түрүүшынхиеэ бэринь болоод орожо ерэхэдээ, хүидэлһэн ёһоор угтуулһандаа, хари хүнби гэжэ өөрыгөө огто тоолоногүй. Бүри эндэхи зондо тоншье хэрэгтэй, дүтэ байһанаа ойлгоно. Галя Долгорые нарайлуулхаяа ошожо ябахадаа, тэрэнэй эсэгын хүхюутэй, хүйтэн һалхитайшье һаань, малгайгаа шуунхай, шарга дээрээ хоёр хүл дээрээ зогсоод, мориёо түргэдхэн ябахые харахадаа, өөрөөшье баяртай ябана. Энэ нютагта ажаллахаа үлэхэ тухай, Гармаин зүбшөөхэ байха гэжэ бодомжолно.

Гармын дүрэ тууужа соохи Найданай, Галиин — гол дүрэнүүдэй сэдьхэл, бодол дэлгэн харуулалгада ехэ удхатай. Гарма дээдэ эрдэмтэй, түрэл арадайнгаа хэлэ, аман зохёол шэнжэлхэ ажалтай, барилдааша солбон, юрэнхы дээрэнь хэлэхэдэ, яһала түрүү хүн.

Гэбэшье энэ дүрэ зураглалгада нэгэ таарамжагүй будаг оронхой. Ой соо халуун аршаанда хүрөөд, хажуудань байһан үлэ хараад, мүнгэ үргэе, энэшни ёһо гэшээ, мүргэнэ бэшэбди гэжэ Галидаа хэлээд, хуһанай узуурта мүнгэ табина.

Уран зохёолшо энэ ябадалыень буруушаажа байна гэжэ уншагшадта эли. Гали мүнгэ үргэхэеэ ошожо ябаһан Гармаяа хараад, тэрэнээ «заахан болошоһон шэнги» гэжэ һанажа байна. Мүн тиихэдэ тэндэ байһан бурханай хүрэгые Гали хараад, тэрэниие дэрэгэр шэхэтэй, үшөө саашань Чимидтэ (үнгэрэгшэ һүни түрүүн баабгайһаа, һүүлдэнь һорьмоһоо хараад айжа, һүхиржэ ябаһан үбгэндэ) адли гэжэ һанана. Теэд табисада мүнгэ үргэһэн Гармын ябадал бүри дэлгэрэнгы, үшөө хурсаар буруушаагдаха байгаа.

«Тайгын эзэн» гэжэ тууужа удха түгэс, һонирхолтой зохёол болоо. Уран зохёолшо тон мэргэн шадабаритайгаар үгүүлэлээ тууужа болгожо үргэдхөө.

Теэд иимэ тобшолол «Үлгы наһан» гэжэ 2-дохи тууужа тухай хэлэхэ арга манда үгы. Энэ зохёол мүн лэ урдань уншагшадта мэдээжэ болоһон «Эсэгын хүбүүн», «Город», «Зун» гэһэн үгүүлэлнүүдһээ бүридэнхэй. Эдэ гурбанһаа тууужа байгуулхадаа, уран зохёолшо яһала зүйтэйгөөр һубарюулан хабсаргажа, ондоо нэрэнүүдые һанабашье, шэнэ зүйлнүүдые бэшээгүй байшоо. Энэ зохёолыень наринаар харахада, хара будые сагаан һабагшатай тэбэнээр хүбэрдюулһэн мэтэ үзэгдэнэ.

Ц. Галановай урдань бэшэһэн һонин туужануудые («Этигэл», «Рэгзэмаа» г. м.) һанажа, шэнэ ном соохи «Тайгын эзэн» гэжэ зохёолыень уншаад байхада, уран зохёолшо шадабари ехэтэй туужын эзэн болонхой гэжэ һанагдана.

Ц-А. ДУГАР-НИМАЕВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ТУУЖЫН ЭЗЭН

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

*) *Цэрэн Галанов. Тайгын эзэн. Улаан-Үдэ, 1972 он, 120 нюур.*

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

...РАГШАДАЙ КОНЦЕРТ

Зари...ан Тээгдэ тосхоной клуб...эхи дунда һургуулиин һу...д ехэ һонирхолтой концерт ...э. Ба...жа, сугларагшадые ехэтэ ...лһан байха юм. Илангаяа ... Дашабыловагай уран гоёор ...эһэн буряад, ород дуу-... нютагай зоной анхарал татаба. Уран һайханай бүлгэмэй эдир артистнарай гүйсэдхэһэн хатар наада, дуунуудые нютагай зон удаан альга ташалгаар үдэшэһэн байна.

Энэ уран һайханай бүлгэмые тус һургуулиин багша Василий Бадмаевич Баяртуев хүтэлбэрилдэг юм. Эдир артистнар тосхонойнгоо зондо концерт, наада харуулхаһаа гадна, холын отара, гүүртэнүүдтэ ошожо, концерт табижа, малшадые баясуулна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хоринин аймаг.

ХҮНДЭТЭЙ ЭМШЭН

Захааминай аймагай Сахир тосхоной больницада врач-хирург Ф. Ю. Тихонов хүдэлжэ эхилһээр үнишье болоогүй. Энэ нүхэр хэжэ байһан ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандадаг, операцида ороһон үбшэнтэниие үдэр һүнигүй эрьежэ, тэдэнэй бэеын элүүр тушаа һанаагаа табижа ябадаг байна. Үбшэн хүнүүдтэ хандахадаа урин налгай гээшэнь аргагүй. Юрэдөөл сэдьхэл, һанаагаар һайхан хүн даа.

Иимэл хадань нютагай зон, сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь Ф. Ю. Тихоновые хүндэлнэ, магтана ха юм.

Б. ШОЕНОВ.

Социалис оронуудаар

АЖАЛАЙ ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

...ЛААН-БААТАР. (ТАСС). Байг...ной июнь һарада үнгэрэгэгдэ...ютагай хуралай һунгалта...а Монгол орон дотор бэлэд...эдэбхитэйгээр ябана.

...ромышленна предприяти, гос... болон хүдөө ажахын ...элнүүдэй коллективүүд ...хоёо байһан һунгал... хүндэлэлдэ ажалай ...аалда оролсоно. Агитационно ...пунктнууд орон дотор нээг...эй. Социалис Монголой ам...а, туйлалтануудтай, МНР-эй ...ай ажахын ба соёл гэгээрэлэй ...элтын табан жэлэй түсэбэй ...аринуудтай, мүн социализм, ...унизм байгуулгада совет бо... бусад арадуудай туйлаһан ...лтатай, дүй дүршэлтэй тэ... ажалшадые танилсуулна.

...ЛААН-БААТАР. (ТАСС). Ара... Монгол ангай арһаар баян ...анаараа суурхадаг юм. Ангай ...ай уласхоорондын аукцио...та Монголой ангай арһан ... эрилтэтэй болоно. Шана...ь дээгүүр сэгнэгдэдэг. Тиигэ... 1971 ондо Монголой шэлүү...эй арһан 100 доллароор сэгнэгдээ. МНР-эй зарим аймагуута үнэтэ арһатай халюун гэжэ ангай бии байһаниинь элирүүлэгдээ.

ПОЛЬШЫН ХИМИИН ХҮГЖЭЛТЭ

ВАРШАВА. (ТАСС). Арадай Польшын химическэ промышленностиин 300 мянган хүдэлмэрилэгшэд «Хими, урагшаа!» гэһэн уряа доро ажаллана.

«Овенцим» гэжэ синтезэй комбинат, Кендзежит, Тарнув, Хожув, Пулава хотонуудтахи «Ургасын фабриканууд», Тарнобжегскэ сэрнэ комбинат, Варшава шадарай Тархоминска завод болон хэдэн арбаад бусад предприятинууд промышленностиин тус һалбариин үндэһэ һууринь боложо үгөө. Польшын химиин бүтээн гаргадаг продуктнууд олошороо. Арадай Польшо элдэб кислота, карбид, хлор, фенол, үргэн хэрэглэмжын зүйлнүүдые, синтетическэ утаһа үйлэдбэрилнэ. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ экономикын тус һалбариин үмэнэ ехэ зорилго табигданхай. Энэ хугасаа соо химическэ хэдэн шэнэ объектнүүд ашаглалгада үгтэхэ. Һалын жэлнүүдтэ ПНР-эй химическэ промышленностиин гаргадаг продукци хоёр дахин дээшэлхэ юм.

РУМЫНИИН БАРИЛГАШАДАЙ АМЖАЛТА

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румыниин Тырговиште хотын ажалшад шэнэ амжалта туйлаа. Валахиин үнинэй түб хотодо станок бүтээлгын, электролампова, һайн шанартай буладай гурбан шэнэ томо заводуудай түрүүшын ээлжээнүүд ашаглалгада үгтөө. Тус предприятинууд жэлэй туршада арадай ажахыда мүнөө үеын эрилтээр бүтээгдэһэн 10 мянган шахуу станок, 100 миллионһоо үлүү электролампа, 500 мянган тонно булад үгэхэ.

Тырговиште байрын ехэ барилга хэгдэнэ. Һаяхан ехэ микрорайон бодхоогдожо, тэндэ 3 мянган барилгашад байрлаа юм.

МАЙ — ХҮГЖЭМЭЙ ҺАРА

БЕРЛИН. (ТАСС). Дмитрий Шостаковичой 15-дахи симфони немец гүрэнэй оперодо түрүүшынхеэ зэдэлбэ. СССР-эй гүрэнэй Евгений Светлановай хүтэлбэрилдэг симфонито оркестр ГДР-эй түб хотын хүгжэмдэ дуратай олониитые совет мэдээжэ композиторай шэнэ зохёолтой танилсуулаа. ГДР-эй соёл гэгээрэлэй министрэй уряалаар эндэ байһан Шостакович амжалтатайгаар үнгэрһэн концертдэ хабаадалсаа.

Май һара СССР-тэ ород ба совет хүгжэмэй заншалта һара болонхой. СССР-эй гүрэнэй симфонито оркестрһээ гадна, республикын хэдэн хотонуудта Чайковскиин, Мусоргскиин, Рахманиновай зохёолнуудые пианист Павел Серебряков гүйсэдхөө.

ЭРХИМ КОЛЛЕКТИВТЭ — УЛААН ТУГ

ПРАГА. (ТАСС). 1971 оной үйлэдбэридэ туйлаһан гайхамшагта амжалтануудайнь түлөө К. Готвальдын нэрэмжэтэ металлургическа «Нова гуть» комбинадай коллективтэ Чехословакиин табадахи табан жэлэй Улаан туг барюулагдаа. Комбинат «КПЧ-гэй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ предприяти» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Байгша ондо комбинадай металлургнууд гурба миллион гаран тонно булад хайлуулаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай болотор Чехословаки дотор эды шэнээн булад хайлуулагдаагүй.

«ИНТЕРМЕТАЛЛАЙ» СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Интерметаллай» Соведэй 15-дахи заседани эндэ боложо үнгэрөө. «Интерметаллда» хабаадагша оронууд — НРБ, ВНР, ГДР, ПНР, СССР, ЧССР, мүн СЭВ-эй секретариадай түлөөлэгшэд заседанида хабаадалсаа.

Металлургиин һалбарида социалис экономическа харилсаа холбооной программые бэелүүлхэ шэглэлтэй дурадхалнуудые делегаци зүбшэн хэлсэһэн байна.

Хара металлургиин продукциин зарим зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые тусхай шэглэлтэй болгохо талаар үнгэрэгдэһэн ажалай дүнгүүдые «Интерметаллай» Совет хаража үзөөд, хэдэн шэнэ дурадхалнуудые баталан абаба.

...СЛИВЕН ГОРОД — ...ГАРИИН ПРОМЫШ...НА ТОМО ЦЕНТР...ЭЙ НЭГЭН ҺҮҮ...Й ЖЭЛНҮҮДЭЙ ТУР...ДА БОЛБОСОРОН ...ЖЭНЭ. ҺҮҮЛЭЙ ...Э ЭНДЭ ГОЕ ҺАЙ...Й ГЭРНҮҮД УРГАН ...ОО. ЭНДЭ АЖА...ШАД СОЁЛ-ГЭ...ЭРЭЛЭЙ ТАЛААР ...НААР ХАНГАГДА...

...УРАГ ДЭЭРЭ: ...ВЕНЭЙ РАЙОНУУ... НЭГЭНДЭ ҺҮҮЛЭЙ ...ЭЭ БОДОҺОН ШЭНЭ ...РНҮҮД.

...А—ТАСС-ай фото.

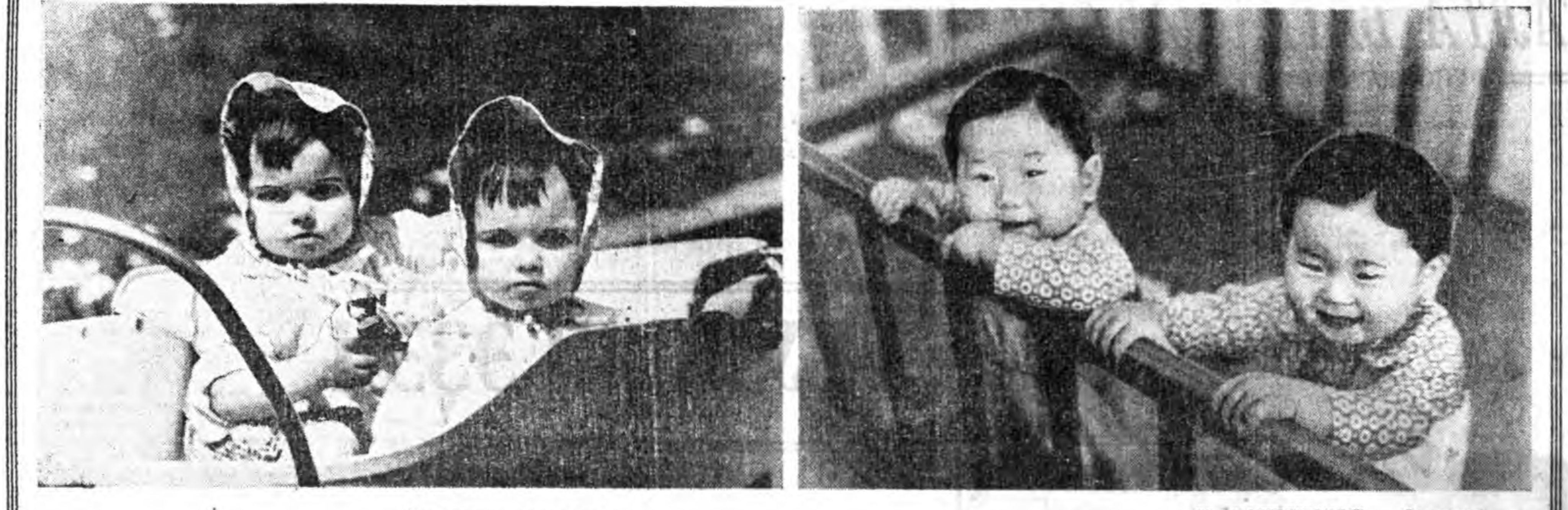
АВТОМАДУУД— ЗҮБШЭЛ ҮГЭГШЭД

КИЕВ. (ТАСС). Шэнэ түхэлэй түүхэй эд заводто абтаа. Продукци бүтээдэг технологиёо дары хубилгаха хэрэгтэй болоо. Технологиын радиоприёмнигтол адли түхеэрэлгэдэ дүтэлөөд, клавишые дараадхихадань, үйлэдбэрингөө циклэй ямар юумыень хубилгаха хэрэгтэйб гэжэ зааһан тоонууд шкалада ялабхиба. Иимэ зүбшэл үгэдэг автомадууд Киевскэ университедэй химическэ кибернетикын лабораторидо бүтээгдээд, Украинын хэдыхэн предприятинуудта хэрэглэгдэдэг болонхой.

— Зүбшэл үгэдэг автомадууд багашаг предприятинуудта тодхогдоно. Жэшээлхэдэ, томо стационарна ЭВМ-үүд эдеэ хоолой промышленностьда ехэ туһа хүргэдэггүй юм. Ушар тиимэһээ тус промышленностьда эдэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд тааруу байна. Үнэгүй һэн тула даа комбинадуудта гол электронно АСУ-гай ёһотойл туһалагшадынь боложо шадахаар, — гэжэ хүдэлмэри хүтэлбэрилэгшэ, техническэ эрдэмэй кандидат В. Грубов ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ.

Киев.

МҮНӨӨДЭР—ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Эхирнүүд, эхирнүүд...

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фотоэтюд.

Спорт — Спорт

ҺҮҮЛШЫН ҺУУРИНУУДАЙ НЭГЭНДЭ

СССР-эй футболистнуудай дунда «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг команданууд ээлжээтэ уулзалгануудаа үнгэргэбэ. Алас Дурна зүгэй хотонуудай футболистнуудтай удаадахи нааданuудаа үнгэргэжэ ябаhан манай «Сэлэнгэ» команда баhал бирагүйдэбэ. Эдэнэр «Амурай» футболистнуудта айлшалхадаа, талмайн эзэдтэ 2:0 гэhэн тоотойгоор шүүгдэшоо. Тиигэжэ «Сэлэнгэ» команда гэдэргээ сухари сухариhаар, мүрысөөнэй таблицада hүүлшын hууринуудай нэгые эзэлхэ баатай болобо.

Нааданай түрүүшын үдэрhөө эрхим hайнаар уулзалга бүхэнөө үнгэргэжэ ябаhан Благовещенск хотын «Амур» команда мүрысөөнэй таблицада түрүү hуури эзэлhэн зандаа. Хоёрдохи hуури эзэлээд ябаhан «Сахалин» команда Ангарскын «Старт» командые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, байдалаа улам hайжаруулба. Мүнөөдөө гурбадахи hуури эзэлээд ябаhан Хабаровскын футболистнууд Братскын «Сибиряк» командатай өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, 2:2 тоотойгоор тэнсэжэ, эрхимүүдhээ нэгэ очкогоор гээгдэбэ.

Удаадахи hууринуудые Шэтын СКА, «Автомобилист», «Аэрофлот» команданууд эзэлнэ. «Автомобилистын» футболистнууд «Луч» командые 1:0 тоотойгоор шүүгээд, аян замаа саашань үргэлжэлүүлбэ. Тиихэдэ Эрхүүгэй футболистнуудта айлшалhан Шэтын СКА команда талмайн эзэдтэ 2:1 гэhэн тоотойгоор шүүгдэhэн байна.

Манай «Сэлэнгэ» команда удаадахи наадаяа Сахалинай футболистнуудтай уржадар үнгэргөө.

«Сэлэнгэ» команда энэ уулзалгадаа дахинаа 0:2 гэhэн тоотойгоор шүүгдэжэ ерэбэ. Удаадахи наадан Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үглөөдэр үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Ангарскын «Старт» команда ерэhэн байна.

Уншагшадай анхаралда мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очконууд
«Амур» Благовещенск	7	4	3	0	12—3+9	11
«Сахалин» Ю-Сахалинск	6	5	1	0	7—1+6	11
СКА Хабаровск	7	4	2	1	9—4+5	10
СКА ШЭТЭ	6	3	1	2	8—6+2	7
«Аэрофлот» Эрхүү	6	3	1	2	6—5+1	7
«Автомобиль» Красн.	7	3	1	3	5—5+0	7
«Сибиряк» Братск	7	1	3	3	4—8—4	5
«Луч» Владивосток	7	2	1	4	3—9—6	5
«Вулкан» П-Кам.	6	1	2	3	5—7—2	4
«Сэлэнгэ» У-Үдэ	6	1	2	3	2—6—4	4
«Старт» Ангарск	7	0	1	6	2—10—8	1

ХҮДӨӨГЭЙ БАРИЛДААШАД ТУЛАЛДАБА

Загарай тосхоной Соёлой байшан соо hая hонирхолтой мүрысөөн үнгэрөө. Юуб гэхэдэ, эндэ элдэб наhанай, янза бүриин мэргэжэлтэй спортсменүүд суглараа.

Хяагтын аймагhаа ерэhэн 16 наhатай hурагша Билектуев эгээл хүнгэн шэгнүүртэн (48 килограмм хүрэтэр) сооhоо шалгаржа гараба. Тиихэдэ «Восточные Саяны» колхозой (Түнхэн) бригадир нүхэр Митриков hаншагаа сайнхайшье hаа, үшөөл шадал шандааhаар шанга байhанаа харуулаа. Тиин 90 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэнэй дунда тэрэ 2-дохи hуури эзэлээ бшуу.

Дүрэ буляалдахаяа сугларhан студентнэр, жолоошод, нютагай интеллигенциин түлөөлэгшэд, модошод, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон бусад олоной анхарал татаа.

Үшөө хүдөө ажахын институдта hуралсажа ябахадаа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Николай Очировые спортдо дуратайшуул hанадаг аабза. Спортын мастер болохые Николай тиихэдэ ехээр хүсэдэг hэн.

Мүнөө сагай спорт ехэ эрилтэ табидаг. Тэд hайн мэргэжэлтэ болохын тула hуралсалдаа оролдосотойгоор хандадаг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададаг Николайда спорт намнаха саг, үнэхөөрөө, олдодоггүй байгаа.

Гансал эрхим гэhэн сэгнэлтэнүүдээр институдаа дүүргэhэн Н. Очиров Баргажанай аймагта ветеринарна врачаар ажаллажа байгараа, тэндээ залуушуулай хүтэлбэрилэгшөөр hунгагдаа hэн. Мүнөө нүхэр Очиров партиин Хурамхаанай райкомдо хүдэлмэрилхэ зуураа, анханда hонирхоhон спортоо мартаагүй зангаараа.

Мүрысөөнэй түгэсхэлэй наадanда орожо, спортын мастер Равиль Валеевтэй тэрэ уулзаа. Ковёр дээрэ үнинэй гараагүй спортсментэй Валеев уулзахадаа, бэедээ яhалашье найданги байгаа. Тэд Николай Очиров шуумараар, шангаар наадажа, нүхэрөө нилээн сошоогоо бшуу. Тус уулзалгада тэрэ хоёр яаха аргагүй тэнсэшоо. Түрүүн үнгэргэгдэhэн уулзалгануудтаа олон очкотой болоhон Равиль Валеевтэ чемпионой нэрэ зэргэ олгогдоhон байна.

Спортын hайн бэлэдхэлтэй байhанаа Николай Чагдуров, Валерий Попов (хүдөө ажахын институт) гэгшэд харуулаа. Мүнлэ энэ командын гэшүүд — Бадмаев, Тумурханов, Ганжипов, Гармаев гэгшэд өөhэд өөhэдынгөө шэгнүүрээр түрүүлhэн байха юм. Дүн гаргахада хүдөө ажахын институдай команда бусадай дундаhаа онсо шалгаржа, 1-дэхи hуури эзэлhэн байна.

«Восточные Саяны» колхозой барилгашадhаа бүридэhэн Түнхэнэй аймагай команда 2-дохи hууринда хүртөө. Удаадахи hуурине Ивалгын гидромелиоративна техникумэй студентнэр эзэлжэ шадаа.

«Урожай» бүлгэмэй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн тус мүрысөөн hайн эмхидхэлтэйгээр үнгэрөө. Аймагай олонхи эмхи зургаануудай зүгhөө мүрысөөндэ эрхимүүдтэ тусхай шангууд барюулагдаа.

В. БАДМАЕВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН ЗААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТА БАЙЛДААНУУД ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ТАСС

Анлок хотодо хүреэлэгдэhэн дайсанай сэрэгүүдые, хотоhоо урдуур 6 километртэ шэбээлhэн дахуул сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдые Урда Вьетнамай сүлөөлэлгын хүсэнүүд майн 29-дэ ракетээр, миномедоор hамна буудаба. Патриодууд hомо хэрэгсэлнүүдтэй склад тэhэлhэн, сэрэгэй ехэ техникэ hандааhан, дайсанай олон солдат ба офицернүүдые хүлhөөнь буулгаhан байна. Хүреэлэлтэдэ орогшодые аршалан гаргахын тула сайгон армиин частьнууд ээлжээтэ hэдэлгэ хэбэшье, урагшагүйдөө. Эндэ болоhон байлдаанай үедэ дайсан 100 гаран хүнөө алдаhан байгаа.

Контумай үйлсэ гудамжануудаар байлдаанууд 5-дахи үдэрөө боложо байнхай. Майн 29-дэ патриодууд тус хотын аэродромhоо оройдоол 600 метрэй газарта шэбээлhэн дайсанай сэрэгүүдтэ шанга харюу сохилто хэжэ, тэдэниие ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа.

Американ авиаци Контум хотые, дүтэ шадарай hууринай тосхонуудые бомбодоhоор. Үнгэрhэн үдэрнүүдтэ «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигууд энэ хотые 16 дахин бомбодоhон байна. Урда Вьетнамай элдэб районуудта тактическа авиаци 150 дахин добтолго хээ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Май hарада Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, дахуул сэрэгүүдэй хоорондо болоhон байлдаанууд тухай нэмэлтэ мэдээсэлнүүд Урда Вьетнамhаа орожо үргэлжэлhөөр. Майн 13-hаа 21 болотор Контум провинцида патриодууд дайсанай 800 солдадые хүлhөөнь буулгаhан, майн 16-hаа 19 болотор Лонган провинцида дайсанай 200 гаран солдат, офицерые хүлhөөнь буулгаhан байна. Майн 26-да Биньлонг провинцида Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд сайгон армиин 60 солдадые хүлhөөнь буулгаhан, шархатуулhан, 2 танк hандааhан, 3 самолёт буудажа унагааhан байха юм.

Майн 28-да ДРВ-гэй газар нютагуудые США-гай авиациин бомбодохо үедэнь Вьетнамай Арадай армиин сэрэгшэд американ 2 самолёт буудажа унагагаа. Тиигэhэнэй hүүлээр ДРВ-дэ буудагдажа унагаагдаhан американ самолёдуудай тоо дүн хамта 3616-да хүрөө гээд ВИА агентство мэдээсэнэ.

ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ майн 29-дэ мэдүүлгэ хэхэдээ, Хойто Вьетнамай зарим провинцинуудые США-гай авиациин бомбодолгые, Шамха провинциин нютагуудые американ флодой артиллереэр буудаhые буруушаан шүүмжэлбэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Камбоджын национальна сүлөөлэлгын хүсэнүүд ороной элдэб районуудта болоhон байлдаануудта дайсанда шанга харюу сохилто хэнэ. Майн 29-дэ патриодууд Тукмеас райондо шэбээлhэн сайгон сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдтэ добтолоо. Свайриенг провинцида байлдаанууд боложо, дайсанай олон солдат, офицернүүд шархатаhан, ехэ техникэ буляан абтаhан байна.

ВАШИНГТОН

Харилсаа холбоое үргэдхэхын түлөө

ТАСС

Советскэ Союзтай худалдаа наймаае, техническэ харилсаа холбоое хүгжөөлгэ ашатай туhатай байха гэжэ США-гай зонхилхы тушаалтад тоолоно.

«Түхеэрэлгэнүүд ба түүхэй эд бэе бэедээ эльгээлсэхэдээ, мүн техническэ дүй дүршэлөө халан абалсахадаа, үгэеэ hайнаар ойлголсохо, манай оронуудай арадуудай ажабайдалые улам hайжаруулха байнабди», — гэжэ барилгын «Субинделл-дресслер» компаниин вице-президент Дональд Стингел ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

«Холбоото Штадуудтай худалдаа наймаа хэхэ хэрэгээ улам хүгжөөхын тула Советскэ Союз ехэ оролдолго хүсэлэл гаргана, энэнь манай хараа түсэбүүдтэй тааралдана гэжэ совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэй харилсан ажаллалгын дүй дүршэл маниие этигүүлээ», — гэжэ «Бендикс интернэшнл» компаниин вице-президент Спенсер Росс мэдүүлбэ.

ЛОНДОН

„ЮНИТИ" ТАҺАЛГАРЯАГҮЙГӨӨР ХЭБЛЭГДЭХЭ

ТАСС

Ирландиин Компартиин недели бүри гарадаг «Юнити» гэжэ газетын Белфастдахи редакциие фашис хархис этэгээдүүдэй хэдэн үдэрэй урда тээ hамна бута сохёошье hаань, июниин 1-дэ газетэ хэблэгдэн гаража, уншагшадта хүргэгдэхэ юм гээд Ирландиин Коммунис партиин Хойто-Ирландиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Хью Мур ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ. «Юнити» газетын редакциин байшангые хоёрдохёо шатааха hэдэлгэ гаргаашье hаань Белфастын полици энээндэ анхаралаа хандуулаагүй гэжэ Хью Мур мэдүүлhэн байна. Зэрлиг бүдүүлиг ааша гаргаха үедөө хархис этэгээдүүд КПИ-гэй Хойто-Ирландиин комитедэй зарим документнүүдые үгы хэhэн, хэблэлэй түхеэрэлгэнүүдые hалгааhан байха юм. «Юнити» газетын редакцида туhаламжа үзүүлхын тула мүнгэ зөөри суглуулха уряатайгаар Компартиин хүтэлбэрилэгшэд үргэн ниитэ ажалшадта хандаа.

ПАРИЖ

АЛУУРШАН ГЭМЭЭ АМСАХА ЁҺОТОЙ

ТАСС

Сэрэгэй нацис гэмтэн, Лиондохи гестапын начальник байhан, мүнөө Боливида хоргодон нюугдажа байгааша Клаус Барбье манда дамжуулан үгтэжэ, гэмээ амсаха ёhотой гэжэ Франциин правительство тоолоно. Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй дэргэдэхи гүрэнэй секретарь Жан де Липковски национальна суглаан дээрэ асуудалда харюусахадаа, иигэжэ мэдүүлhэн байна.

Клаус Барбьегэй гэмээ амсахын тула шухала хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые правительство абаха байха гээд тэрэ тэмдэглээ.

Немец фашистнуудай Франциие эзэмдээд байhан жэлнүүдтэ «Лионой алуурша» гэжэ суурхаhан Клаус Барбье шуhата мүүхай гэмтэ хэрэгүүдые үйлэдэhэн байгаа. «Геленэй албанай» ба тагнуулай түбэй захиргаанай харгалзалгын ашаар дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэhэнэй hүүлдэ тэрэ гэмээ амсангүй зугадаhан байха юм. Клаус Барбьее Франциин сүүдтэ үгэлгэдэ нүлөө үзүүлхэ гуйлтатай бэшэг Франциин президент Ж. Помпиду Боливиин президентдэ февралиин 15-да эльгээгээ hэн.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БУХАРЕСТ. (ТАСС). РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Чаушеску Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Премьер-Министр Ф. Кастро хоёрой хоорондо болоhон хөөрэлдөөнүүд эндэ дүүрэжэ, хамтын коммюнике батаhагдан абтаа.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастро Рус ВСРП-гэй ЦК-гай, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар албанай хэрэгээр майн 30-да Будапешт ерэбэ.

КАМПАЛА. (ТАСС). «Угандада үймөө татаха» зорилготойгоор Израилиин тагнуулай албанай хэhэн үгэсөөтэ ябуулгые Угандын радио элишэлбэ.

Иимэ үгэсөөн хэгдэхээр хараалагдаа гэжэ Республикын президент генерал Иди Амин соносхоо гээд Угандын радио мэдээсэнэ. Угандада эсэргүүгээр Израилиин тагнуулай хэhэн hүйдхэлтэ ябуулгануудые харуулhан документ аюулгүйн зургаануудай гарта ороhон байна гэжэ президент Бондодо үгэ хэлэхэдээ онсолон зааhан байна.

ТОКИО. (ТАСС). Металлнуудай жэбэдэ эдигдэхэ асуудалые хаража үзэхэ уласхоорондын 5-дахи конгресс Японой ниислэл хотодо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Дэлхэйн 27 ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай, Японой эрдэмтэд конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

РИМ. (ТАСС). Хирургиин Бүхэдэлхэйн XVIII конгрессые Италиин Республикын президент Дж. Леоне Римэй Капитоли соо баярай оршон байдалда нээбэ. Дэлхэйн 60 ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай, США-гай, Франциин, Италиин, элитэ мэдээжэ мянга гаран хирургнууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

АЛЖИР. (ТАСС). Баруунай нефтиин монополинуудай зүгhөө хашалта харшалалтын хэгдээшье hаань, хуулита эрхэнүүдэ сахин хамгаалhан Ирагай арадые Алжир дэмжэхэ юм гэжэ АНДР-эй Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Хуари Бумедьен, нефтиин асуудалаар араб оронуудай эндэ нээгдэhэн наймадахи конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

РАНГУН. (ТАСС). Майн 18-да Бирмын ниислэл хотодо нээгдэhэн совет уран зурагай выставкэ хаагдаба. Тус выставкэ Рангунай хүн зониие ехэтэ hонирхуулаа. «Совет арадай ажабайдал, ажал хүдэлмэри, оронойнь үзэсхэлэн hайхан байгаалиие үнэншэмэ тодоор, гоё hайханаар зураглан харуулhан зурагууд зүрхэ сэдьхэлдэмнай мартагдашагүй дурасхаал үлөөгөө» гэжэ выставкэ харагшад дэбтэртэ бэшэhэн байна.

20 мянга гаран хүн выставкэдэ орожо хараа.

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин театр ба киногой элитэ ехэ, алдар суута уран бэлигтэнэй нэгэн Притхвирадж Капур 66-дахи наhандаа Бомбейдэ наhа бараба. Энэдхэг ороной кинематографиин элитэ мэдээжэ артистнууд Радж Капур, Шаши Капур, Шамми Капур гэгшэд Притхвирадж Капурай хүбүүд юм.

ДЕЛИ. (ТАСС). Энэдхэг ороной Уттар-Прадеш, Бихар, Баруун Бенгали штадуудта, Орисса, Андхра-Прадеш штадуудай хойто районуудта гурбан долоон хоногой турша соо айхабтар халуун боложо байна. Эдэ штадуудта агаар 50 градус хүрэтэр халана. Бихар штадта илангаяа халуун үдэрнүүд оршоо. Тус штадай Дханбад округто 54 градус халуун боложо, хоёр долоон хоногой турша соо наранай элшэдэ сохюулжа, 290 хүн наhа бараа.

Соёлой hонин

АРТИСТ АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАНА

Киноактёр Станислав Любшинэй нэрэ олондо hайн мэдээжэ. Тэрэнэй гүйсэдхэhэн геройнууд эрэлхэг зоригтой, сэхэ сэбэр зантай манай үеын хүнүүд. Любшинэй наадаhан «Альпийская баллада», «Щит и меч», «Если ты прав», «Конец света», «Большая руда», «Третья ракета» болон бусад фильмүүдые кинодо дуратайшуул hанана ёhотой.

РСФСР-эй габьяата артист С. Любшин мүнөө үедэ манай республикын ниислэл хотын ажалшадтай уулзалгануудые үнгэргэжэ ябана. Улаан-Үдын кинотеатрнууд соо зон олоороо сугларна. Олон тоото асуудалнуудые hурана.

— Кино театр хоёрто зэргэ наадаха гээшэ ехэ хүндэ хүшэр ажал. Элдэб зан абаритай хү... дые элдэб янзаар наадахаш... ниие би жаргалда тоолодог... гээд актёр тобшохоноор харю... на.

— Ямар рольдоо та эгээл ... ратайбта? — гэжэ нэгэн асуу...

— Иимэрхүү асуудалые ... буруу гэжэ hаналагби. Юу... гэхэдэ, дурагүй рольдоо ... наадаха аал? Арсаhаниинь ... рэ бэшэ гү? — гээд саашань ... гэлжэлүүлнэ. — Роль бүх... артистын бүхы хүсэ шадал, ... дабари, сэдьхэл зүрхэн элсүү... дэhэн байха ёhотой. Тиихэ... кино харагшадай дура бул... удаан мартагдашагүй образу... гарадаг гээшэ ааб даа, — ... артист тэмдэглээ.

М. МЕДОВАЯ.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ ТАБИГДАБА

ЛВРЗ-гэй соёлой байшангай дэргэдэхи арадай театрай коллектив М. Рощиной «Валентин ба Валентина» гэжэ шэнэ зүжэг табиба. Энэ зүжэг залуу хоёрой инаг дуранай сэсэглэн мүндэлhэн тухай хөөрэнэ. Тэдэнэр инаг дуранайнгаа с... хэ сэбэр байхын түлөө тэ... сэнэ.

Зүүн-Сибириин соё... институдай студент за... режиссер А. Баскаков з... жэгые найруулан табиба.

В. КАРНАУХОВА.

АМАР МЭНДЭ, АМАРАЙ ТЕАТР!

Үргэн Буряад оронойнгоо ажалшадта айлшаар ерэhэн Благовещенск хотын драмын театрай артистнар баян программатай.

— Танай хотын ажалшад хүгжэм, дуунда дуратай, ондоо тээhээ ерэhэн айлшадые хүндэтэйгөөр угтажа абадаг гэжэ манай театрай коллектив үнинэй мэдэдэг юм. Бидэнэр Улаан-Үдэ хотодо хоёрдохёо гастрольдо ерэбэбди,— гэжэ тус театрай директорэй орлогшо И. Д. Ковальчук хөөрэнэ.

Ерэхэ намар Благовещенск театр 90-дэхи сезоноо эхилхэнь. Үнгэрhэн энэ үе соо театрай коллектив яhала ургаhан, хүмүүжэhэн байна. Мүнөө тус театрта РСФСР-эй габьяата артист гэhэн нэрэ зэргэтэй табан хүн тоологдоно. Тиихэдэ театртань хүгжэмэй училищи, институт дүүргэhэн залуу артистнар ерэнэ.

Айлшаар манайда ерэhэн артистнууд СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан уулзалга, үдэшэнүүдые ниислэл хотымнай предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй, республикын колхоз, совхозуудай таряашад, малшадтай үнгэргэхөөр хараална. Эдэнэр Загарайн, Прибайкалиин, Кабанскын, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай таряашад, малшадта хүрэжэ, зүжэг наадаяа табиха байна. Тиихэдэ театрай коллектив түрэл Эхэ оронойнгоо мүндэлhэн ойн hайндэрэй тэмдэглэгдэхэ жэлдэ союзна республикануудай уран зохёолшодой зүжэг наада найруулжа, арад зоной урда табижа эхилhэниинь hайшаалтай. Шэнэ зохёолнуудайнь дунда А. Макаёногой «Трибунал», М. Зарудный гэгшын «Рим 17, до востребования», «На седьмом небе», М. Рощиной «Валентин и Валентина», Э. Брагинский, Э. Рязанов гэгшэдэй «Сослуживцы» болон бусад удха түгэлдэр, мүнөө үеын ажабайдал харуулhан зүжэгүүд оролсоно.

— hара шахуу саг соо т... республикаар аяншалаад, ... гаа бусаhан артистнарнай ... бүлэг боложо хубаараад, ... зүжэгөө табиха юм. Нэгэдэхи... лэгнай Алдан, хоёрдохинь ... тиингоо колхоз, совхозуу... аяншалха байна, — гэжэ ... Ковальчук хөөрэнэ.

Мүнөөдэр үдэшын 7 час... минутаhаа айлшад Б. Василь... «А зори здесь тихие...» гэhэн ... жэгтэйгөө хотымнай ажалш... танилсуулхань. Зүжэгэй гол ... — старшина Васковые ... республикада хүмүүжэhэн И. ... Агафонов гүйсэдхэжэ, ... ниислэл хотынгоо ажалш... баясуулха эрмэлзэлтэй. Мүн ... Аглеевич «Сослуживцы», ... повинной», «Трактирщица» ... hэн зүжэгүүдэй гол роль... наадаха юм. Театрай хүгжэ... хубитаяа оруулалсаhан ... артистнууд коллекти... олон. Жэшээнь, РСФСР-эй габ... та артистнууд Е. А. Бро... О. Д. Высоцкая, Т. Н. Криве... Ф. И. Суприн, артистнууд Г. ... Скачков, Т. К. Сонина, ф. ... Суприна, Д. В. Шубинский ... бусад тус театрай сценэ ... хори гаран жэлэй туршада наа... жа, олоной hайшаал магта... хүртэжэ ябадагын hайшаа...

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: артист... К. П. Гавриленко, В. А. Е... гэгшэд «Валентин ба Валент...» гэжэ зүжэгтэ гол рольнуудые ... сэдхэжэ байна.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону...
г. УЛАН УДЭ, ул. Ле... 35. Телефоны: редактор... 54-54, приемная — 54 93, ... редактора — 68-08, зам. ре... тора — 62 62, ответ. секре... — 50-52, зам. ответ. секре... — 36 76, отделы: парти... жизни — 60 91, сельского ... зяйства — 64-36, 63 86, ... ганды и агитации — 56-23, ... мышленности и строитель... — 61 35, советского строи... ства и быта — 69 58, культ... и школ — 60-21, писем и ... селькоров — 67 81, информ... — 34 05, общественная при... ная — 56 62, машинное бюр... 57 63, фотолаборатория ... 33 61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Совет-американ хамтын коммюнике. Республикын таряалан дээрэhээ мэдээсэлнүүд. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаhанда. Г. Харченкын «Нэгэдхэмэл түсэбтэ үндэhэн» гэhэн корреспонденци. С. Бухаевай очерк. Түрэл орон доторнай. Нютаг нютагhаа абтаhан тобшо hонинууд.

Гурбадахи хуудаhанда. «Замбуулиин дайда — харилсан ажаллалгын газар» — академик Б. Петровтой хэhэн хөөрэлдөөн. «Эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай аша туhада» — ТАСС-ай материал.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Элдин hайхан зунай түрүүшын үдэртэ зорюулагдаhан [illegible] тухай хуудаhан.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

14.00 — дамжуулгын программа. 14.05 — концерт. 14.35 — орон доторхи hонин. 14.45 — «Бэдэргэшэд» гэhэн эдиршүүлдэ зорюулагдаhан телевизионно клуб. 15.15 — бальна танцануудые гүйсэдхэгшэдэй Бухэроссин IV конкурсын лауреадуудай хатар харуулагдаха. 16.25 — «Танай бэшэгүүдээр» гэhэн дамжуулга. 16.55 — уран hайханай фильм. 18.00 — «Хани нүхэдэй нюур шарай» гэhэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.00 — концерт. 19.20 — «Ургын сэсэглэжэ байхада» гэhэн уран hайханай фильм.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.00 — концерт. 18.30 — hурагшадта зорюулагдаhан уран hайханай фильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

19.00 — «Время» гэhэн hүүлэй hонинной программа. 19.30 — «Война и мир» гэhэн уран hайханай фильмын 4-дэхи серинь харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.05 — телепанорама. 21.25 — концерт. 21.55 — телеочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

22.30 — «Эфир соо «Залуушуул» гэhэн дамжуулга. 23.15 — концерт. 24.00 — «Время» гэhэн hүүлэй hонинной программа.

Н-03555. Заказ №